

Bijlage 2 bij Uitvoeringsplan Bondgenootschap Geletterdheid

Ambities van de bondgenoten

Wij zetten in op de aanpak van laaggeletterdheid

Prestatiedocument

Op 18 januari 2017 zetten de bondgenoten opnieuw hun handtekening onder het convenant “*Bondgenootschap voor Geletterdheid regio Holland Rijnland 2017-2020*”.

Het Bondgenootschap gaat verder met partijen vanuit alle aandachtsgebieden, zoals: gezin, gezondheid, gemeente, onderwijs en bedrijven. In de regio Holland Rijnland participeren lokale overheden, maatschappelijk werk, bibliotheken, onderwijsinstellingen, woningcorporaties, uitzendbureaus, taalbureaus, deurwaarderskantoren en zorg- en welzijnsinstellingen.

De betrokkenheid van de leden van het Bondgenootschap bij taal is divers en daarom is ook hun aanpak steeds anders. Dit is kenmerkend voor de aanpak van laaggeletterdheid. De gemene deler van de bondgenoten is zowel het maatschappelijk belang van hun inzet, als het belang voor hun eigen organisatie.

Iedere bondgenoot binnen het *Bondgenootschap voor geletterdheid regio Holland Rijnland 2017-2020* is een betrouwbare partner. Bondgenoten staan garant voor samenwerking en zijn bereid om binnen hun eigen mogelijkheden en vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, taalproblemen aan te pakken. Bondgenoten evalueren en stemmen ambities en resultaten minimaal drie keer per jaar af.

In het voorliggende document hebben de bondgenoten hun ambities aangegeven (rol in de aanpak van laaggeletterdheid, concrete activiteiten, personele en financiële inzet en borging).

Gemeente Alphen aan den Rijn

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Gemeente

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Met name bij re-integratie wordt hiernaar gekeken. Juni 2016-december 2016 heeft verder een pilot gedraaid met de Taalmeter. Vanuit de Taalmeter worden inwoners of doorverwezen naar het Taalhuis, of direct naar het Taalaanbod

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Belang inwoner: Laaggeletterden hebben een groter risico op werkloosheid/verminderde maatschappelijke participatie/gezondheidsproblemen

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Zie hierboven

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Zie hierboven. De evaluatie is nog gaande, dus de resultaten zijn nog niet verwerkt

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart; zie ook hierboven, afhankelijk van de evaluatie
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen; dit is een proces dat voortdurend gaande is bij de gemeente
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen; wij subsidiëren de bibliotheek (het Taalhuis) hiervoor
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland; Dat is voor gemeenten een gegeven
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;nvt
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein; Onze partners hebben een rol hierin (Taalhuis, Boost, Tom in de buurt)
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio; zie hierboven
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen. Gemeente zet in op VVE

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Binnen onze afspraken met Boost (Boost is het samenwerkingsverband van een aantal organisaties op het gebied van basisvoorzieningen en preventieve voorzieningen, waaronder de Bibliotheek) zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van laaggeletterdheid.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Zie hierboven

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Zie hierboven

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Zie hierboven, maakt onderdeel uit van de afspraken die wij maken met de organisaties in onze gemeente.

Gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen (HLT-samen)

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Uitvoering geven aan alle voorkomende gemeentelijke taken.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

In de huidige participatiesamenleving zijn deze vaardigheden belangrijke voorwaarden bij het deelnemen aan de samenleving, met name voor het vinden/houden van werk.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat het bondgenootschap een extra impuls geeft om laaggeletterdheid als beperkende factor voor participatie tegen te gaan.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen zijn actief m.b.t. het aanpakken van laaggeletterdheid, aangezien:

- De gemeente zich gecommitteerd heeft aan het bondgenootschap van de vorige periode.
- De participatiewet een taaleis bevat.
- Er in de uitvoeringsovereenkomst met de bibliotheek Bollenstreek afspraken zijn vastgelegd over de te leveren prestaties voor bestrijding van laaggeletterdheid.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

De gemeente is aangesloten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland.

De ISD voert voor de gemeente de participatiewet uit met de bijbehorende taaleis. De medewerkers van de ISD hebben een signalerende functie en kunnen doorverwijzen naar het Taalhuis.

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Er wordt ingezet op meer verbinding tussen diverse gemeentelijke afdelingen/organisaties die signaleren en doorverwijzen. Hiervoor zal onder andere aandacht moeten komen bij het sociaal team. Het lokaal loket Hillegom, Lisse en Teylingen verwijst mensen door. Het Taalhuis staat ook op de website van het lokaal loket. Daarnaast zal de gemeente waar mogelijk uitvoering geven aan haar agenderende en verbindende functie. In de transformatieagenda 2017-2018 wordt nadrukkelijk een rol gegeven aan verenigingen en (culturele) organisaties. Betrekken van de organisaties voor kinderopvang.

De gemeente draagt via het regionaal co-financieringsfonds bij aan de subsidieaanvraag van Holland Rijnland voor het project 'Taalakkoord'. Dit project zal uitgevoerd worden door de taalhuizen, als spin in het web van de aanpak laaggeletterdheid.

In de eerste helft van 2017 wordt een laagdrempelig actieplan ontwikkeld wat tot doel heeft een samenhangend pakket aan maatregelen te bieden die laaggeletterdheid verminderen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

M.b.v. samenwerking met verschillende organisaties zo goed, snel en efficiënt mogelijk in beeld krijgen van de doelgroep en zo adequaat mogelijk doorverwijzen die helpen laaggeletterdheid te minimaliseren.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Binnen het regulier kader worden de doelstellingen integraal opgepakt.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Holland Rijnland, ISD, Taalhuis Bollenstreek (en haar samenwerkingspartners).

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

Signaleren en doorverwezen bij belemmeringen van participatie valt onder de reguliere werkzaamheden. Er zal extra aandacht voor laaggeletterdheid gevraagd worden aan consultants, het lokaal loket en het sociaal team.

Het verbinden van diverse organisaties/personen die zich bezighouden met taal. Daarmee de participatie verhogen en laaggeletterdheid verminderen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

nee

Gemeente Katwijk

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Uitvoering geven aan alle voorkomende gemeente taken. Gerelateerd aan laaggeletterdheid is dat voornamelijk: Uitvoering van de Participatiewet. Rechtmatige en doelmatige verstrekking van (bijstands)uitkeringen, Armoedebestrijding, Schuldhulpverlening, begeleiding van werkzoekenden naar werk, bevordering Participatie van inwoners.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Taal, rekenen en digitale vaardigheden zijn belangrijke voorwaarden om volwaardig te kunnen participeren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Zeker in onze huidige samenleving, waarin steeds meer een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid van mensen.

Dat geldt ook voor onze gemeentelijke organisatie.

Met name bij de uitvoering van de gemeentelijke re-integratietoek (Participatiewet) c.q. het toeleiden van mensen naar de arbeidsmarkt wordt ingezet op het bestrijden van taalachterstand/laaggeletterdheid.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

We vinden het belangrijk dat iedere burger kan participeren in de maatschappij. Het bondgenootschap geeft een extra impuls om laaggeletterdheid (als beperkende factor) aan te pakken.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ja, Katwijk was ook in de vorige convenantperiode al bondgenoot.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

De gemeente Katwijk:

- neemt deel aan het (convenant) Bondgenootschap Geletterdheid Holland Rijnland;
- neemt deel aan de regionale werkgroep Educatie en is op die wijze nauw betrokken bij de opzet en uitvoering van het regionale Educatieprogramma en het daaruit volgende Uitvoeringsplan Educatie;
- heeft in de eigen organisatie en bij uitvoerende organisaties aandacht gevraagd voor signalering en doorverwijzing (deelname aan trainingen Herkennen en Doorverwijzen);
- investeert veel in de opzet en doorontwikkeling van het (digi)Taalhuis en het taalnetwerk/samenwerkingsverband in Katwijk.

We beschikken wel over deelnamegegevens, (nog) niet over resultaatgegevens. Daar willen we verder mee aan de slag.

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;

- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Aan al deze acties wordt aandacht en uitvoering gegeven.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

- Door medewerkers te scholen/informereren willen we meer Katwijkse laaggeletterden bereiken/herkennen en doorverwijzen.
- Met de opzet en doorontwikkeling van het (digi)Taalhuis en het taalnetwerk/samenwerkingsverband willen vraag en aanbod van taal(activiteiten) beter laten aansluiten.
- In 2016 en 2017 zijn er in Katwijk drie pilots ontwikkeld en uitgevoerd. Het betreft de doorontwikkeling van het (digi)Taalhuis, het ouderkamerproject op de scholen de Krulder en de Duinroos (een project waarbij anderstalige ouders van kinderen op de basisschool onder schooltijd werken aan verbetering van hun Nederlands) en het Taalverbeterproject voor uitkeringsgerechtigden/werkzoekenden (cliënten van het team Participatie & Inkomen Katwijk). Deze activiteiten zullen worden voortgezet.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Reguliere middelen (WEB-middelen en gemeentelijke middelen).

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

- Taalaanbieders (Dubbeltaal, IVIO, ID-College, Taalhuis Katwijk);
- Bibliotheek/Taalhuis Katwijk;
- Welzijnswartier Katwijk;
- Stichting Lezen en Schrijven.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

Blijvend aandacht geven, binnen onze eigen gemeentelijke organisatie en daarbuiten bij de verdere ontwikkeling van de hierboven beschreven pilots in Katwijk.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Katwijk zal de bestrijding van laaggeletterdheid blijven oppakken op de wijze zoals dat in de afgelopen jaren is gedaan.

Gemeente Leiden, Team Werk en Inkomen, team Beleid Maatschappelijke Ontwikkeling

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Uitvoering Participatiewet. Rechtmatige en doelmatige verstrekking van (bijstands)uitkeringen, Armoedebestrijding, Schuldhulpverlening, begeleiding van werkzoekenden naar werk, in het bijzonder begeleiding van werkzoekenden met een arbeidsbeperking naar werk, bevordering Participatie van inwoners.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Taalachterstand is een belemmering voor (arbeids)participatie, maakt het risico op armoede en schulden en uitkeringsafhankelijkheid groter. Bestrijding van taalachterstand / laaggeletterdheid is noodzakelijk om de doelstellingen van onze organisatie te verwezenlijken.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Samen optrekken geeft wederzijds energie. Kennis en ervaring worden gedeeld.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Onderkend werd dat slechte taalbeheersing mede een oorzaak was van langdurige werkloosheid. Daarom is de gemeente zelf gestart met Project JA-plus, waarin taalonderwijs en re-integratie worden gecombineerd.

Leiden is tevens contactgemeente voor de arbeidsmarktregio Holland Rijnland voor de uitvoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Als uitvoerder van de WEB draagt de gemeente Leiden bij bevordering van taalvaardigheid.

Onderdeel van de uitvoering van de Participatiewet is de uitvoering van de Wet taaleis.

Uitkeringsgerechtigden die niet aan de taaleis voldoen, krijgen altijd een taalaanbod. Klantmanagers bij Werk en Inkomen leren hoe zij laaggeletterdheid kunnen herkennen en verwijzen mensen die het nodig hebben door naar taalaanbieders.

Onder het eigen personeel van de gemeente wordt incidenteel een taalaanbod gedaan. Daar moet meer aandacht voor komen.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Doen we allemaal.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Reguliere middelen.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Taalhuizen bij de bibliotheek. Onderwijs en peuterspeelzaal, onderwijskansenbeleid. In het kader van de uitvoering van de WEB met taalaanbieders; Ivio, NLEducatie, Sagenn, ROC-ID-college, ROC Leiden.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Blijvend aandacht geven. Onderzoeken wat mogelijk is met interne cursussen voor eigen personeel.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja.

Gemeente Leiderdorp

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

De overheidstaken besturen en uitvoeren op lokaal gemeentelijk niveau.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Deze spelen een grote rol in onze organisatie. Mensen die diensten of producten afnemen bij de gemeente (raadsvragen stellen, paspoorten aanvragen, vergunningen etc) zijn in Leiderdorp afhankelijk van taal en digitale vaardigheden.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat we het belangrijk vinden dat iedereen mee kan tellen in de samenleving. De gemeente kan hierbij een verbindende rol spelen.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ja, wij waren betrokken bij de vorige periode van het bondgenootschap

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

We hebben intern aandacht besteed aan laaggeletterdheid in onze interne en externe communicatie. Daarnaast is het nu mogelijk om alles op de website voor te laten lezen.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcurcus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Wij gaan met name inzetten op de verbinding tussen partijen, dwz het betrekken van organisaties, het doorverwijzen en zichtbaar maken van het taalhuis in Leiderdorp bij de bibliotheek, en het verwerken van het thema laaggeletterdheid in onze huidige beleidsterreinen. Hierbij kan worden gedacht aan het brede Sociale Domein, maar ook het betrekken van welzijnspartners. Specifiek zetten we in op het voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen door middel van ons Onderwijskansenbeleid. Ook vragen wij hierbij aan de betrokken partners (onderwijs, CJG, logopedisten, bibliotheek) van dit beleidsveld of zij de signaleringsfunctie willen oppakken mbt ouders die laaggeletterd zijn.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

We willen bereiken dat laaggeletterdheid een terugkerend thema wordt, en standaard in de signaleringsrol van elke professional in het onderwijsveld en welzijnsveld te vinden is. We willen zorgen dat de weg naar het taalhuis gevonden wordt. We beseffen ons dat dit echter lastig te meten is.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

We zien laaggeletterdheid als onderdeel van de reguliere werkzaamheden van de beleidsmedewerker onderwijs.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

- onderwijsveld (basisscholen en peuteropvangorganisaties)
- bibliotheek (taalpunt Leiderdorp)
- gemeente Leiden (mbt de gedeelde toegang voor Werk en Inkomen)
- Holland Rijnland
- Jes Rijnland
- CJG

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Door het in het volgende onderwijskansenbeleid te benoemen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

nee, we willen echter wel partners wijzen en het netwerk versterken op een laagdrempelige manier.

Gemeente Nieuwkoop

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Gemeente Nieuwkoop is een lokale overheidsinstelling met ongeveer 27.400 inwoners en 13 dorpskernen.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Taal-, reken- en digitale vaardigheden zijn van invloed op zelfredzaamheid en het kunnen meedoen in de samenleving.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Het bestrijden van laaggeletterdheid bevordert het meedoen in de maatschappij. Taalvaardig, Rekenvaardig en digitaal vaardig zijn, is een belangrijke voorwaarde om volwaardig te kunnen participeren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Zeker in onze huidige samenleving, waarin steeds meer een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid van mensen. Het college benoemt in haar collegeprogramma: "Wij zetten ons in, samen met het regionale Bondgenootschap Geletterdheid Holland Rijnland en in verbinding met lokale partners, voor het bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en voor een goed en toegankelijk aanbod van cursussen en ondersteuning voor mensen die een tweede kans verdienen om te leren lezen en schrijven."

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

In 2013 hebben de gemeenten in Holland Rijnland samen met verschillende andere partijen in de regio voor een periode van drie jaar het convenant Bondgenootschap Geletterdheid Holland Rijnland afgesloten. Doel van het bondgenootschap is laaggeletterdheid in de regio te voorkomen en verminderen.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

De afgelopen jaren hebben wij subsidie verstrekt aan de bibliotheek, één van de doelgroepen die ze voor deze subsidie moeten bedienen zijn de laaggeletterden. Ze verwijzen door en het geven van informatie over al het taalaanbod, organiseren activiteiten voor laaggeletterden, trainen van / trainingen voor eigen medewerkers en vrijwilligers, trainen vrijwilligers in het geven van taallessen, onderhouden en uitbouwen van het netwerk voor toeleiding o.a. voor statushouders.

Door de peuterspeelzaal met de kinderopvang te laten harmoniseren hebben we voor een laagdrempelige voorziening gezorgd. Voor de meeste ouders is de eigenbijdrage na de harmonisatie namelijk flink naar beneden gegaan.

Daarnaast hebben we een start gemaakt om een aanvalsplan op te stellen. Daarvoor zijn we in gesprek geweest met verschillende partners.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
  - Samen met stichting Lezen en Schrijven nieuwe cursussen organiseren voor alle frontoffice-medewerkers om laaggeletterdheid te herkennen.
  - Samen met de betrokken partners uit de gemeente onderzoeken of het huidige cursus aanbod passend en volledig genoeg is voor de verschillende doelgroepen.
  - onderzoeken hoe het onderwijs betrokken kan worden bij het herkennen van laaggeletterdheid.
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
  - Hier zijn we als gemeente al een aantal jaar mee bezig. Samen met de afdeling communicatie bekijken wat we hier nog meer in kunnen doen.
  -

- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
  - *Samen met betrokken partners in de Week van Alfabetisering activiteiten organiseren om het onderwerp onder de aandacht te brengen.*
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
  - *Wij zijn een deelnemende gemeente van Holland Rijnland en zijn daardoor betrokken bij het vaststellen van het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland.*
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
  - *Gemeente Alphen aan de Rijn doet voor ons de uitvoering van de Werk en Inkomen. Zij doen ook voor ons de uitvoering van de Wet Taaleis.*
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
  - *De Bibliotheek Rijn en Venen heeft twee vestigingen in de gemeente Nieuwkoop. In beide vestingen komen taalpunten. Deze taalpunten werken samen met het taalhuis in Alphen aan den Rijn. De bibliotheek vanuit Holland Rijnland geldt voor het ontwikkelen van de taalhuizen en -punten. Wij willen de komende jaren samen met de bibliotheek wat er mogelijk is om de taalpunten nog verder te optimaliseren.*
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
  - *Laaggeletterdheid benoemen in de gesprekken met de werkgevers om het bespreekbaar te maken. Wij vinden werkgevers wel belangrijke partners om laaggeletterdheid aan te pakken. Maar om dit moment is het niet haalbaar om hier nu actief op in te zetten.*
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.
  - *In het Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) beleid hebben beschreven hoe wij bij kinderen vanaf 2 jaar al bezig zijn met herkennen, voorkomen en van achterstanden hoe we kinderen met een taalachterstand begeleiden om deze achterstand bij te werken. We zullen de komende jaren er voorzorgen dat alle leidsters van de voorschoolse groepen hun papieren voor 3F taalniveau behalen. Daarnaast zal in overleg met de schoolbesturen en de opvangorganisatie dit het onderwerp regelmatig om de agenda komen te staan.*
  - *We willen de komende jaren kijken of we voor de ouders van de VVE kinderen ook beter kunnen toe leiden naar activiteiten en cursussen voor laaggeletterden.*

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Wij willen dat onze inwoners volledig mee kunnen participeren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. We willen het aantal mensen die niet mee kunnen participeren door hun laaggeletterdheid in onze gemeente verlagen.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

We hebben voor de aanpak van de laaggeletterdheid in 2017 en in 2018 €10.000 euro begroot. Hoeveel menskracht wij inzetten is lastig te benoemen. Alle baliemedewerkers, de Wmo-consulenten en de CJG-medewerkers zullen in contact met de inwoners opletten. Daarnaast zal er op de beleidsafdeling beleidsmedewerker bezig ongeveer 100 uur met het opstellen van het aanvalsplan en het overige beleidswerk wat er bij dit onderwerp komt kijken.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

We werken op verschillende onderwerpen samen met gemeente Alphen aan den Rijn en Bibliotheek Rijn en Venen, de gemeenten uit Holland Rijnland en de overige partners van het bondgenootschap.

Het VVE-beleid is opgesteld in samenwerking met alle kinderopvangorganisaties en schoolbesturen uit de gemeente.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

We zijn bezig om een aanvalsplan op te stellen. Hierin worden de hierboven genoemde actiepunten uitgewerkt en wordt ook beschreven wie voor welk actiepunt verantwoordelijk is en wanneer het afgerond moet zijn.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Wij willen de komende jaren activeren als de afgelopen jaren in de gemeente aan onze doelstellingen bereiken. De komende jaren willen wij daarom ons niet actief inzetten als ambassadeur.

Gemeente Noordwijkerhout

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Uitvoering geven aan alle voorkomende gemeentelijke taken.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

De participatiesamenleving en de digitale overheid 2017 stellen hoge eisen aan de zelfredzaamheid van burgers. Een aantal kwetsbare groepen heeft daarvoor niet de vereiste competenties. Zij staan op afstand en (digitale) uitsluiting is een reële dreiging.

Taal is een *extra* belangrijk item geworden door de huisvesting van statushouders in de gemeente.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Samenwerking is noodzakelijk om de effectiviteit en de slagkracht te vergroten.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

De gemeente Noordwijkerhout is actief met de aanpak van laaggeletterdheid. De aanleiding daarvoor is:

- het bondgenootschap vorige periode.
- de wettelijke uitbreiding van de Participatiewet met een taaleis.
- in de uitvoeringsovereenkomsten met de Bibliotheek Bollenstreek worden afspraken gemaakt over te leveren prestaties in het kader van de bestrijding van laaggeletterdheid.
- de oprichting van de Stichting Taal Lokaal Noordwijkerhout in 2016 naar aanleiding van de toegenomen instroom asielzoekers.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

De gemeente participeert en sluit aan bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland De ISD voert voor de gemeente de Participatiewet uit met de daarbij behorende taaleis.

De gemeente faciliteert de Stichting Taal Lokaal, die (met vrijwilligers) activiteiten organiseert om anderstaligen (kinderen en hun ouders) bij het aanleren van de taal te ondersteunen.

Samen met de Stichting Lezen en Schrijven zijn de medewerkers van het WMO Adviescentrum geschoold om laaggeletterdheid te herkennen en door te verwijzen naar de juiste instanties.

De medewerkers van de ISD, SPW en Maregroep hebben een signaalfunctie en verwijzen door. De gemeente betreft de activiteiten o.h.g.v. laaggeletterdheid in het sociaal domein.

In de bibliotheek Noordwijkerhout is wekelijks een taalspreekuur.

In Noordwijkerhout zijn taalcoaches actief.

In de week van de laaggeletterdheid vraagt de gemeente aandacht voor laaggeletterdheid d.m.v. publicaties in lokale pers.

De bibliotheek verzorgt informatiebijeenkomsten.

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Met name inzet op signalerende en doorverwijzende functie. In het reguliere overleg met de coördinator van het CJG zal aandacht worden gevraagd voor het signaleren van laaggeletterdheid en wordt afstemming gezocht met het WMO Adviescentrum. Daarnaast zullen wij waar mogelijk uitvoering geven aan onze 'agenderende' en verbindende functie.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Activiteiten zijn noodzakelijk om de burger toe te rusten tot een zelfredzame burger en hen daarbij te ondersteunen. Cijfers kunnen niet worden gegeven. Er wordt uitgegaan van aannames.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

De werkzaamheden m.b.t. signalering en doorverwijzen vinden plaats in regulier kader. De Stichting Taal Lokaal zal voor een nog nader vast te stellen bedrag subsidie ontvangen.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

De Bibliotheek Bollenstreek: taalpunt, voorleesexpres, boekstart, taalmaatjes product
Holland Rijnland (expertise signalering)
Stichting Vluchtelingenwerk
Stichting Taal Lokaal
Centrum voor Jeugd en Gezin
WMO Adviescentrum
Intergemeentelijke sociale dienst
Maregroep
SteunPuntWerk
Scholen

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

Doordat het onderdeel te maken van de reguliere werkzaamheden.
Door het regelmatig te bespreken in werkoverleggen met o.a. CJG en WMO Adviescentrum.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Nee

Gemeente Oegstgeest

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Uitvoering geven aan alle voorkomende gemeentelijke taken.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Met name bij de afdeling Werk en Inkomen; bij mensen met een bijstandsuitkering zijn dit belangrijke voorwaarden voor participatie in de maatschappij.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat we het belangrijk vinden dat iedere burger kan participeren in de maatschappij.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ja, het bondgenootschap vorige periode.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

We hebben in de interne organisatie aandacht gevraagd voor signalering en doorverwijzing. Omdat ons systeem niet de mogelijkheid biedt om signalering en doorverwijzing te registreren, kunnen we geen concrete resultaten geven.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Met name inzet op signalerende en doorverwijzende functie. Vooral onze bijstands- en Wmo consulenten hebben deze functie. Binnen hun werkoverleggen zal extra aandacht aan het signaleren van laaggeletterdheid gegeven worden. Ook zal iemand van het Oegstgeester Taalpunt bij de werkoverleggen uitgenodigd worden om te vertellen wat het Taalpunt in Oegstgeest is, doet en kan. Daarnaast zullen wij waar mogelijk uitvoering geven aan onze 'agenderende' en verbindende functie. Zo zullen wij het onderwerp laaggeletterdheid op de agenda van het lokale directieoverleg van alle basisscholen zetten en hen eventueel in contact brengen met het Taalpunt. De gemeente doet ook mee aan TNO-onderzoek om de toegankelijkheid van web-formulieren te verbeteren, voor o.a. laaggeletterden. Door deelname kan de gemeente ook de toegankelijkheid van haar eigen formulieren verbeteren.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

We willen met bovenstaande bovenal bereiken dan onze consulenten hun signalerende en doorverwijzende taak m.b.t. laaggeletterdheid goed kunnen uitvoeren. Daarnaast willen we door laaggeletterdheid op de agenda te zetten, in ieder geval bij de basisscholen, bereiken dat ook zij over het onderwerp na gaan denken, nagaan of het bij hen speelt (kinderen en/of ouders) en wat hieraan

gedaan kan worden (bijv. in samenwerking met Taalpunt). Door deelname aan het TNO-onderzoek willen we bereiken dat onze eigen formulieren toegankelijker worden, o.a. voor laaggeletterden.

Bovenstaande is lastig uit te drukken in aantallen.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

De werkzaamheden m.b.t. signalering en doorverwijzing vinden plaats in regulier kader. Daarbij worden twee externe partijen gevraagd aan te sluiten bij de werkoverleggen. Ook de activiteiten m.b.t. agendering en verbinding vinden binnen regulier kader plaats. Deelname aan het TNO-onderzoek om de toegankelijkheid van onze formulieren te verbeteren kost de gemeente €3.500,-.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Taalpunt Oegstgeest

TNO (onderzoek toegankelijkheid formulieren)

Holland Rijnland (expertise signalering)

Daarnaast:

Bibliotheek Bollenstreek (VoorleesExpress)

Diverse partners in kader van VVE (Voor- en Vroegschoolse educatie); (risico op) taalachterstand is een van de indicatiecriteria voor VVE.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Doordat het onderdeel is van de reguliere werkzaamheden van onze consultants (signaleren en waar mogelijk doorverwijzen wanneer sprake is van situaties waardoor de participatie van burgers belemmerd wordt); aan laaggeletterdheid wordt nu specifiek extra aandacht gegeven.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Nee

Gemeente Voorschoten

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Gemeente Voorschoten, overheid ten dienste van de inwoners van Voorschoten

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Vanuit het beleid statushouders, en het beleid Educatie, en Participatie (Wet taaleis) is er aandacht voor het oplossen van taalachterstand. Dit beleid wordt in de uitvoering uitgewerkt door contracten met ROC Mondriaan en Taalhuis, en afspraken met de afdeling Werk en inkomen

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

De gemeente Voorschoten wil zich verbinden met het convenant om dat door het convenant meer mogelijk is op het gebied van dit beleid.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

De gemeente heeft ook in 2016 het taalhuis (ondergebracht bij de bibliotheek Wassenaar Voorschoten) ondersteund.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Start spreekuur: 1 juli 2016

Opening taalhuis: 6 september 2016

Aantal ingeschreven taalvragers: 75 (55 vrouwen, 20 mannen)

Aantal ingeschreven vrijwilligers: 47 (37 vrouwen, 10 mannen)

Aantal deelnemers taalklas: 11 (vol, allemaal mensen zonder inburgeringsplicht, 3 zijn doorverwezen via Werk & Inkomen)

Aantal gematchte taalmaatjes: 40

Aantal deelnemers aan taalgroepen van vrijwilligers die werken met materiaal van Lezen en Schrijven: 15

In samenwerking met Vluchtelingenwerk wordt een taalgroep opgezet onder leiding van een vrijwilliger, die taalles gaat geven aan statushouders in de Marijkeschool. (maximale groepsgrootte 6 deelnemers)

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Wij willen bereiken dat het aantal vrijwilligers en deelnemers in 2017 en 2018 gelijk blijft

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Wij zetten webmiddelen in voor de taallessen. Daarnaast wordt de organisatie voor de werving van taalmaatjes gesubsidieerd met een bedrag van €10.700,-

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Er wordt samengewerkt met de bibliotheek Wassenaar Voorschoten, ROC Mondriaan (afstemming en doorverwijzing) en diverse welzijnsorganisaties, zoals Voor elkaar, Vluchtelingenwerk, Voedselbank.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

Dat wordt geborgd, doordat er op het gebied van statushouders een integraal plan is vastgesteld in Het college, waarin aandacht is voor taalachterstand.

In het najaar van 2017 zal een sociale conferentie plaatsvinden, waar ook laaggeletterdheid in wordt meegenomen.

Verder zal dit integraal in het beleid worden meegenomen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Het college zal dit onderzoeken.

Gemeente Zoeterwoude

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Uitvoering geven aan alle voorkomende gemeentelijke taken.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

In de huidige maatschappij zijn deze vaardigheden belangrijke voorwaarden bij het deelnemen aan de samenleving, met name voor het vinden/houden van werk.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat we het belangrijk vinden dat iedereen mee kan tellen in de samenleving. De gemeente kan hierbij een verbindende rol spelen.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

De gemeente Zoeterwoude is actief m.b.t. het aanpakken van laaggeletterdheid, aangezien:

- De gemeente zich geïnteresseerd heeft aan het bondgenootschap van de vorige periode.
- De Participatiewet een Taaleis bevat.
- Er in de uitvoeringsovereenkomst met de bibliotheek Rijn en Venen afspraken zijn vastgelegd over de te leveren prestaties voor bestrijding van laaggeletterdheid.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Wij zijn eerder ook betrokken geweest bij het eerste convenant Bondgenootschap Geletterdheid in de regio Holland Rijnland 2013-2016.

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- Laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- De eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- Activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- Een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Zoeterwoude voert de volgende concrete acties uit:

- Verbinding maken tussen het Taalhuis binnen de bibliotheek Rijn en Venen Zoeterwoude en organisaties/vrijwilligers die zich bezig houden met taalondersteuning;
- Het maandelijkse Taalcafé waar vrijwilligers en laaggeletterden bij elkaar komen;
- De uitnodiging van de portefeuillehouder om laaggeletterdheid aan de orde te stellen bij de grotere werkgevers in Zoeterwoude in samenspraak met Holland Rijnland;
- Ondersteuning JES-Rijnland, waaronder de Zomerschool en Coach@JES;
- Samenwerking met Project JA+ voor uitkeringsgerechtigden;
- Ondersteuning VoorleesExpress bibliotheek Rijn en Venen Zoeterwoude;
- Actieve verwijzing van laaggeletterden naar taalaanbieder NL-educatie door Loket Zorg, Werk en Inkomen;

- Aanpassing van onze correspondentie naar cliënten op B1 niveau.
- Uitvoering geven aan de Wet Taaleis.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Door samenwerking met verschillende organisaties proberen we zo goed, snel en efficiënt mogelijk de doelgroep in beeld te krijgen en ze zo adequaat mogelijk door te verwijzen om laaggeletterdheid te minimaliseren.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

We vinden dat laaggeletterdheid een onderdeel is van de reguliere werkzaamheden van de beleidsmedewerkers in het sociaal domein.

Verder participeren wij ook in het regionaal educatieprogramma, waarmee de taalscholing van laaggeletterden en de taalhuizen onder andere worden gefaciliteerd.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Wij werken samen met JES-Rijnland, Bibliotheek Rijn en Venen, NL-training, Project JA+ en Holland Rijnland en taalvrijwilligers.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

De bestrijding van laaggeletterdheid heeft continue onze aandacht. We zullen laagdrempelig toegang bieden tot onze dienstverlening en actief verwijzen naar taalaanbieders. Onze correspondentie met burgers wordt zoveel aangepast naar B1 niveau.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Dat zullen we waar mogelijk doen, bijvoorbeeld door het onderwerp te bespreken bij grotere werkgevers in Zoeterwoude met ondersteuning van Holland Rijnland.

Omschrijving werkzaamheden organisatie:

Om laaggeletterdheid effectiever aan te pakken is de Bibliotheek Bollenstreek, samen met gemeenten en andere publieke en private partijen, lid van het regionaal bondgenootschap laaggeletterdheid Holland Rijnland. De bibliotheek heeft in samenwerking met partners het Taalhuis Bollenstreek (inclusief een TaalPunt in Hillegom) ontwikkelt. Het Taalhuis vormt een centraal eerstelijns loket voor laaggeletterden en voor taalvrijwilligers, dat mensen met een (digi)taalhulpvraag op een laagdrempelige manier verbindt met degenen die hen kunnen helpen. In de komende beleidsperiode wil de Bibliotheek Bollenstreek in samenwerking met partners het Taalhuis stevig verankeren in de gemeenten. En zo mogelijk zal de bibliotheek ook zelf informeel onderwijs faciliteren en daartoe cursusruimten realiseren.

De Bibliotheek Bollenstreek is sinds 2009 actief met het project Taalcoach. In dit project worden vrijwilligers van de bibliotheek als taalmaatje gekoppeld aan inburgeraars ter bevordering van de Nederlandse taal en kennismaking met de Nederlandse cultuur. In het Taalhuis wil de Bibliotheek Bollenstreek de dienstverlening aan zowel anderstaligen als autochtone laaggeletterden integreren. Tevens worden er diverse activiteiten, zoals een Taalcafé en een leeskring voor laaggeletterden, georganiseerd om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

De participatiesamenleving, de 3D decentralisatie bij gemeenten en de digitale overheid 2017: deze ontwikkelingen stellen hoge eisen aan de zelfredzaamheid van burgers. Om goed te kunnen functioneren in deze samenleving is het belangrijk dat je als inwoner in staat bent om zelfstandig betrouwbare informatie te zoeken en te vinden. Voor een aantal kwetsbare groepen zijn de vereiste competenties hiervoor niet vanzelfsprekend. Zij staan op afstand en (digitale) uitsluiting is een reële dreiging.

De bibliotheek heeft een rol in het sociaal domein. De focus ligt daarbij op de drie basisvaardigheden, namelijk: leesvaardigheid, mediawijsheid en rekenvaardigheid. Voor het bevorderen van rekenvaardigheid ziet de bibliotheek zich vooral in een faciliterende rol. Daarentegen wil de Bibliotheek Bollenstreek een actieve rol vervullen in de bestrijding van laaggeletterdheid en bevordering van mediawijsheid.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Om de effectiviteit en de slagkracht verder te vergroten is het noodzakelijk de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen verder te structureren en te borgen. In deze tweede fase gaat Bibliotheek Bollenstreek het taalaanbod verder ontwikkelen en afstemmen met samenwerkingspartners en andere bibliotheken in Holland/Rijnland.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

In 2009 startte de Bibliotheek Bollenstreek op verzoek van de gemeenten uit de Bollenstreek (Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen) het project Taalcoach. In dit project worden mensen die de Nederlandse taal aan het leren zijn gekoppeld aan vrijwilligers om hun spreekvaardigheden te oefenen. Dit Taalcoach project was de aanleiding om in alle zeven vestigingen van de bibliotheek Bollenstreek en in Hillegom een Lees en Schrijfplein te maken, met studiemateriaal voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Dit was tevens de basis voor het ontwikkelen van nieuwe activiteiten gericht op mensen die moeite hebben met lezen en schrijven, spreken en digitale vaardigheden.

Deze losse verzameling van activiteiten zijn nu ondergebracht in het Taalhuis, waar in samenwerking met verschillende partners, activiteiten voor volwassenen worden ontwikkeld en uitgevoerd op het gebied van (het verwerven van) de Nederlandse taal en het voorkomen van taalachterstand, digitale vaardigheden en informatievaardigheden. Het doel van die activiteiten is het bestrijden van laaggeletterdheid en het (ondersteunen van het) leren van de Nederlandse taal. Nevendoel is het bevorderen van de zelfredzaamheid van mensen met weinig taal- en digitale vaardigheden.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Voor deelnemers (zowel anderstaligen als autochtone laaggeletterden) van het Taalhuis is een apart programma samengesteld. Dit programma bestaat uit taalcafés, taalklasjes en leeskringen op A2 niveau. Uiteraard kunnen deze deelnemers ook gekoppeld worden aan een taalvrijwilliger in de vorm van een taalmaatje/taalcoach.

Door middel van het inzetten van vrijwillige taalcoaches, taalcafés en een activiteitenprogramma gericht op taal bieden we enerzijds anderstaligen een kans sneller te kunnen integreren om te kunnen participeren in de Nederlandse samenleving. Daarnaast willen we de zelfredzaamheid van de deelnemers stimuleren door in te zetten op ontwikkelingen in taalvaardigheden en mediawijsheid.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- Laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart

Dit gebeurt momenteel tijdens de taalsprekuren op de verschillende taalpunten. Wij koppelen taalvragers aan taalmaatjes en zoeken daarnaast naar passend onderwijs in de regio, waarbij we nauw samenwerken met de (in)formele taalaanbieders uit de regio.

- De eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen

Voor laaggeletterden is binnen Bibliotheek Bollenstreek een collectie uitbreiding in de vorm van eenvoudig te lezen boeken aangeschaft. Deze bevindt zich op het Lees- en Schrijfplein en zal binnenkort verder uitgebreid worden. Daarnaast hebben we op onze website luisterfragmenten opgenomen en wordt er gewerkt aan een vereenvoudiging van de teksten.

- Activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen

Onlangs zijn er filmopnamen gemaakt waarbij een autochtone laaggeletterde taalambassadeur werd ingezet. Hiermee pogen we de lastig te bereiken zogenoemde NT1 doelgroep te benaderen om hen te kunnen betrekken in het Taalhuis programma. Daarnaast neemt de projectleider Taalhuis geregeld deel aan activiteiten om het belang van het terugdringen laaggeletterdheid te bespreken. Hierbij gaat hierbij voornamelijk om het signaleren en doorverwijzen te stimuleren.

- Een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek

In de tweede helft van 2016 is er een netwerkbijeenkomst van het Taalhuis georganiseerd. Belangrijke partners in de aanpak van laaggeletterdheid waren hierbij betrokken. Het belang van de inzet van het Taalhuis werd hierin centraal gezet en hieruit is ook een werkgroep Geletterdheid ontstaan. Deze werkgroep komt ca. 4x per jaar samen om snel in te kunnen spelen op ontwikkelingen op het gebied van laaggeletterdheid en om nog nauwer te kunnen samenwerken.

- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland

Er zijn drie prioritaire doelgroepen benoemd:

1. Uitkeringsgerechtigden met een taalachterstand, voor wie het gebrek aan taalbeheersing een belemmering is om te kunnen werken;
2. Jongeren (met en zonder uitkering) met een zodanige taalachterstand dat ze geen opleiding kunnen volgen en niet kunnen werken;
3. Andere mensen met een te laag taalniveau om te participeren in de samenleving.

Vanuit het Taalhuis wordt actief geworven naar deelnemers voor het Taalhuis, maar mensen kunnen zich ook zelf aanmelden. Via de taalpunten, die aan het Taalhuis zijn verbonden, is er voor iedereen in zijn nabije omgeving een mogelijkheid om zich te melden. Het Taalhuis kan zelf in het gevraagde voorzien of verwijst door naar een aanbieder in het taalnetwerk.

Voor inburgeraars wordt een apart programma opgesteld.

- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis

De ISD hanteert – al dan niet op structureel niveau – een Taalmeter. Wanneer men onder de norm presteert wordt hij/zij verzocht op zoek te gaan naar passend onderwijs. Deze groep kan worden opgevangen door het Taalhuis. Daarnaast zijn er overleggen met het UWV om de Taalmeter in de bibliotheek te laten plaatsvinden. Aangezien de Taalmeter geen verplicht karakter heeft en de bibliotheek als een neutraal terrein kan worden beschouwd vindt er begin 2017 een proef plaats bij BplusC te Leiden. In februari 2017 wordt deze proef geëvalueerd en kan er desgewenst een uitrol naar Bibliotheek Bollenstreek plaatsvinden.

- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein

De bibliotheek heeft een rol in het sociaal domein. De focus ligt daarbij op de drie basisvaardigheden, namelijk: leesvaardigheid, mediawijsheid en rekenvaardigheid. Voor het bevorderen van rekenvaardigheid ziet de bibliotheek zich vooral in een faciliterende rol. Daarentegen wil de Bibliotheek Bollenstreek een actieve rol vervullen in de bestrijding van laaggeletterdheid en bevordering van mediawijsheid.

- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio

Het Taalhuis van Bibliotheek Bollenstreek heeft op zes verschillende locaties een taalpunt geopend waar men het taalspreekuur kan bezoeken. Samenwerkingspartners zoals welzijnsorganisaties en VluchtelingenWerk (toeleiders) verwijzen door naar het Taalhuis en andersom wordt er tijdens het taalspreekuur doorverwezen naar verschillende (in)formele onderwijsinstellingen in de regio.

- Betrekken van werkgevers(organisaties)

In 2017 wil het Taalhuis actief werkgeversorganisaties gaan benaderen om NT1 deelnemers te werven, eventueel met behulp van een samenwerkingspartner. Dit om het bewustwording van laaggeletterdheid bij de bedrijven te vergroten en de geletterdheid van werknemers te kunnen vergroten.

- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Binnen de Bibliotheek Bollenstreek is de VoorleesExpress actief. Het Taalhuis verwijst gezinnen met jonge kinderen door naar de VoorleesExpress. Eventueel kan het Taalhuis het programma Taal voor Thuis inzetten als instrument om laaggeletterdheid terug te dringen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

In 2017 willen we op 6 verschillende taalpunten een taalspreekuur draaien. Dit jaar verwachten we minimaal 50 taalkoppels te kunnen vormen. Er vindt een wekelijks taalcafé plaats op 3-5 verschillende locaties. We starten met leeskringen voor laaggeletterden op 4 verschillende locaties. Met behulp van een samenwerkingspartner willen we een NT1 groep bedienen van 3-15 deelnemers. Tevens is er gestart met een informele taalklas op 2 verschillende niveaus.

In de jaren die volgen willen we +50 taalkoppels per jaar vormen. Daarnaast willen we 3 NT1 groepen hebben gevormd. We willen (informele) taalklassen op 4 verschillende locaties. Op alle taalpunten zal een taalcafé en een leeskring worden gevormd. Het digitale cursusaanbod willen we toespitsen op de doelgroep laaggeletterden en voor verschillende niveaus trainingen voor verzorgen.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Het Taalhuis van Bibliotheek Bollenstreek heeft op momenteel 3 dagen per week een Projectleider Taalhuis in dienst. Daarnaast is er voor 2 dagen in de week een Taalconsulent betrokken. Tijdens de taalsprekuren worden zij of getrainde vrijwilligers ingezet om laaggeletterdheid te kunnen herkennen en gericht deze mensen te kunnen doorverwijzen. De taalconsulent biedt de taalvrijwilligers geregeld een Basisvaardigheidstraining voor Taalvrijwilligers. Tevens kunnen taalvrijwilligers verschillende verdiepingmodules volgen.

Daarnaast heeft het Taalhuis en dus de Bibliotheek Bollenstreek een activiteitenprogramma voor laaggeletterden, waaronder een wekelijks taalcafé op verschillende locaties, een leeskring voor laaggeletterden op 4 locaties, een succesvol taalcoachproject en verschillende (informele) taalklassen.

Met welke organisaties werkt u samen om laaggeletterdheid terug te dringen?

De samenwerkingspartners van het Taalhuis worden er steeds meer en zullen nog verder worden uitgebreid. De samenwerkingspartners op dit moment zijn o.a.:

De gemeenten van de Bollenstreek en Oegstgeest, Stichting Lezen & Schrijven, Het begint met Taal, Taalhuis Leiden, ISD, Maatschappelijk Werk, CJG, De Maregroep, Vluchtelingenwerk, Wijkteams, ID College, NL Training, Capabel Taal, Stichting Kreda, Stichting Taallokaal, Delken en Boot, UWV, Talencentrum Leiden, Volksuniversiteiten, LeFF en andere bibliotheken in de omgeving.

Hoe gaat u ervoor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

In het Meerjarenbeleidskompas 2016-2019 van Bibliotheek Bollenstreek is het Taalhuis opgenomen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja. Indien noodzakelijk staan we uiteraard open voor vragen van potentiële nieuwe bondgenoten.

BplusC

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Bibliotheek en Educatie (cultuur) instelling.

Uit de wet op openbare bibliotheken: een voor een ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat in ieder geval de volgende functies, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat; en
- laten kennis maken met kunst en cultuur.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Het Taalhuis en Leesbevordering voor de groep 0- 16 jaar (tbv preventie) heeft een hoge prioriteit in de organisatie.

De leesbevorderings projecten zijn opgezet binnen de kaders van "Tel mee met Taal" en het VVE beleid.

Het Taalhuis (inclusief de digitale basisvaardigheden) krijgt meer bekendheid en gebruikers.

In de missie en visie van BplusC is nadrukkelijk de doelgroep "voor iedereen" opgenomen.

Hiermee wordt bedoeld de groep die zelf niet over vaardigheden beschikt te bereiken en op een laagdrempelige toegankelijke wijze mogelijkheden aanbieden zich te ontwikkelen.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

BplusC heeft cultuur beleving en actieve of passieve deelname doen hoog in haar prioriteiten staan. Zowel door preventieve activiteiten (kinderen en ouders met leesbevorderingprojecten) als de activiteiten van het Taalhuis sluiten hierbij aan.

Door aan te sluiten aan het Bondgenootschap maakt een gezamenlijke aanpak effectievere resultaten realiseerbaar. Het Taalhuis is bij uitstek een organisatievorm welk uitgaat van samenwerken.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Bibliotheken zijn al tientallen jaren actief in de aanpak van laaggeletterdheid. Voorheen meer op zich zelf staand en passiever; met een enkel samenwerkingsverband.

In de aanloop van het concept Taalhuis werd samenwerken meer als een voorwaarde gezien en is de aanpak gestructureerd.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Binnen BplusC is niet gekeken naar laaggeletterdheid. Er wordt ingeschat dat aanwezigheid binnen het personeel niet tot amper voorkomt. Ook binnen de facilitaire afdeling werken vaak studenten. we zijn wel alerter geworden op het aanwezig kunnen zijn van laaggeletterdheid.

Buiten de organisatie is er resultaat geboekt op:

- Besef dat laaggeletterdheid ook in het werkgebied van Leiden en Leiderdorp voorkomt : met haar opgeleide bevolking. En waar deze evt gevonden kunnen worden. Nog steeds geven wij hier voorlichting over; al dan niet in samenwerking met St lezen & schrijven.
- Bekendheid van het Taalhuis en haar aanbod groeit en wordt gebruikt.
  - Taalcafe
  - Taalspreekuren

- Vrijwilligers cursussen
- Collectie en oefenplekken; ontmoeting.
- Samenwerkingsprojecten beginnen op gang te komen: men weet ons meer en meer te vinden. Het Taalhuis zoekt oplossingen of partners uit het netwerk die het gezochte bieden. Hiertoe wordt o.a. het Taalportal ingezet. Deze wordt actueel gehouden door het Taalhuis.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant: zie in rood wat BplusC zich voorneemt:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart; voortzetting in de voorlichting hierover. Samenwerking met het UWV in de doorverwijzing voortzetten en onderzoeken of dit uitgebreid kan worden met andere instellingen. Het doorverwijzen van taalleerders naar passend aanbod middels het spreekuur en de Taalportal.
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen; voor de specifieke doelgroep wordt het aanbod in eenvoudige communicatie aangeboden en daar verspreid waar de doelgroep, vaak via intermediairs, verwacht wordt.
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen; op verzoek en actief aanbieden. Minimaal een activiteit in de week van de alfabetisering.
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek; het Taalhuis organiseert minimaal 3 bijeenkomsten voor en met het Taalnetwerk om informatie te delen en samen concrete afspraken te maken.
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland; BplusC onderzoekt haar rol hierin.
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis; middels de gesprekken met de educatieve kaart.
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein; ja: concreet basisvaardigheden: het leren omgaan met de Digitale overheid middels aangepast aanbod en doorverwijzing en cursussen basisvaardigheden.
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio; uitvoerder van het Taalhuis BplusC: waaronder de spreiding van een Taalpunt in Leiden Noord en Leiderdorp.
- Betrekken van werkgevers(organisaties); ja: de eerste verkennende gesprekken zijn gestart.
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen. BplusC geeft prioriteit aan de leesbevordering aan kinderen doormiddel van het Onderwijskansen bibliotheek programma en Cultuur en school. Nadrukkelijk worden meer en meer ouders betrokken. Bij taal verstaat BplusC ook digitale vaardigheden: zeker in de preventieve zorg.
- Het aanbod informeel leren wil BplusC uitbreiden en als een zgn “open atelier “ continue ruimte geven om begeleid te oefen in: communicatieve, schriftelijke (digi)taalvaardigheden. De mogelijkheden hiervoor worden onderzocht.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Met deze activiteiten wil BplusC een bijdrage leveren

- in het terugdringen van laaggeletterdheid (zie resultaten Plan van Aanpak Taalnetwerk)
- de groei van laaggeletterdheid onder kinderen die uitstromen uit het onderwijs in de regio middels ondersteunende programma's laten afnemen.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

BplusC heeft momenteel 16 uur in de uitvoering vrijgemaakt voor het Taalhuis.

Deze activiteiten worden ondersteund door 6 vrijwilligers, rechtstreeks gekoppeld aan BplusC.

Daarnaast is de Projectleider Bibliotheekvernieuwing belast met de organisatie van de activiteiten en het netwerk.

In de overhead en gebouwen wordt er rekening gehouden met de uitvoering van Taalhuis activiteiten. Door de groeiende afname van de producten groeit ook de interne ondersteuning. Op dit moment wordt onderzocht hoe er meer capaciteit vrij gemaakt kan worden voor het totale Taalhuis.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Taalnet werkpartners in het algemeen.

In het bijzonder: JesRijnland, Delken en Boot, Ja, Japlus en Jas, Radius, I-Doe en Gilde, DaVinci (ISK).

De komende jaren verwachten we met meer organisaties concrete activiteiten op te pakken,

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

BplusC heeft in haar missie opgenomen: iedereen, te willen bereiken. Dit voornemen wordt concreet gemaakt in de prioriteiten en in de keuze van de projecten.

Intern wordt waar nodig het onderwerp via de werkoverleggen besproken,

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja zeker.

Bibliotheek Katwijk

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Bibliotheek Katwijk is een basisbibliotheek met een hoofdvestiging en 3 nevenvestigingen in een werkgebied van 63.000 inwoners. De bibliotheek ontvangt in haar vestigingen jaarlijks 400.000 bezoekers, heeft ongeveer 18.000 leden en verwerkt 680.000 uitleningen.

Bibliotheek Katwijk biedt bezoekers inspiratie voor persoonlijke ontwikkeling: lezen, leren, informeren en ontmoeten. Wij doen dat binnen de vijf wettelijke kernfuncties van openbare bibliotheken:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat;
- laten kennis maken met kunst en cultuur.

Bibliotheek Katwijk onderhoudt en coördineert 19 bibliotheken op basisscholen in Katwijk. Deze Bibliotheken *op school* bevorderen het leesplezier en daarmee de ontwikkeling van het kind.

Met de uitvoering van de programma's BoekStart en BoekStart in de Kinderopvang stimuleren we het voorlezen aan baby's en peuters.

Bibliotheek Katwijk faciliteert een digiTaalhuis in de vestiging Hoornes/Rijnsoever. Hier kan iedereen terecht die de Nederlandse taal (beter) wil leren spreken, lezen en begrijpen, alsook degenen, die anderen hierin begeleiden en coachen. Er kan worden geleerd, alleen of samen met een taalcoach en er is informatie te krijgen over cursussen. In het digiTaalhuis zijn lees-, leer- en woordenboeken te leen. Het digiTaalhuis richt zich niet alleen op taal, er is een aanbod aan cursussen, workshops en spreekuren om aan de vraag naar scholing en hulp voor basisvaardigheden te beantwoorden. Het digiTaalhuis Katwijk is een samenwerkingsverband van formele, professionele en non-formele taalaanbieders en daaraan gerelateerde organisaties in Katwijk.

Zowel preventief, met BoekStart, BoekStart in de Kinderopvang en de Bibliotheek *op school*, als curatief met het digiTaalhuis werkt Bibliotheek Katwijk zeer actief aan de bestrijding van laaggeletterdheid.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Voor onze organisatie speelt taal en digitale vaardigheden een hele grote rol. Dit vloeit direct voort uit onze opdracht als bibliotheek. Zie het antwoord op de voorgaande vraag.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Laaggeletterden en met name laaggeletterde Nederlanders zijn niet makkelijk te bereiken. Alleen door een gezamenlijke aanpak en structurele samenwerking kunnen we laaggeletterdheid bij autochtonen tegengaan en ook de nieuwe Nederlanders ondersteunen in hun taalverwerving.

Samenwerking in het Bondgenootschap Geletterdheid ondersteunt de missie van Bibliotheek Katwijk om bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van mensen.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Onze organisatie is sinds 2007 actief op het gebied van de aanpak van laaggeletterdheid. Toen is in onze vestiging Hoornes/Rijnsoever het Makkelijk Lezenplein Plus (MLP+) geopend, de voorganger van het Taalhuis. Ruim 10 jaar geleden kwam er steeds meer aandacht binnen de bibliotheekbranche voor de doelgroep laaggeletterden, mede ingegeven door het beleid van de provincie en

Rijksoverheid. Van oudsher heeft de bibliotheek contacten met het onderwijs en vanuit de volwasseneneducatie kwamen ook steeds meer verzoeken voor boeken en andere materialen voor de cursisten en aanvragen voor groepsbezoeken aan de bibliotheek.

De aanpak van laaggeletterdheid sluit goed aan bij het 'leven lang leren', een van de thema's van de bibliotheek.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Bibliotheek Katwijk faciliteert een digiTaalhuis in de vestiging Hoornes/Rijnsoever. Hier kan iedereen terecht die de Nederlandse taal (beter) wil leren spreken, lezen en begrijpen, alsook degenen, die anderen hierin begeleiden en coachen. Er kan worden geleerd, alleen of samen met een taalcoach en er is informatie te krijgen over cursussen. In het digiTaalhuis zijn lees-, leer- en woordenboeken te leen. Het digiTaalhuis richt zich niet alleen op taal, er is een aanbod aan cursussen, workshops en spreekuren om aan de vraag naar scholing en hulp voor basisvaardigheden te beantwoorden. Het digiTaalhuis Katwijk is een samenwerkingsverband van formele, professionele en non-formele taalaanbieders en daaraan gerelateerde organisaties in Katwijk.

Resultaten:

Ieder jaar ontvangt Bibliotheek Katwijk in het Taalhuis meer bezoekers en de laatste twee jaar verdubbelde het aantal zelfs. In totaal waren er in 2016 meer dan 5.000 bezoeken bij alle activiteiten in het Taalhuis, zoals leeskringen (wekelijks gemiddeld 25 deelnemers), Taalcafé (wekelijks 33 deelnemers), de schrijftafel (wekelijks 11 deelnemers), spreekuren voor hulp bij digitale problemen, cursussen werken met de digitale overheid en internet voor beginners.

365 personen uit de doelgroep zijn lid van de bibliotheek en er werden in 2016 2.080 boeken uit de speciale NT1 en NT2 collectie van het Taalhuis geleend.

Op verzoek van de gemeente Katwijk worden door het Taalhuis cursustrajecten aangeboden waarmee cliënten van Werk & Inkomen hun taal- en digitaalvaardigheden kunnen verbeteren. In 2016 deden 60 cliënten mee aan een dergelijk cursustraject.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Zie bijgevoegde bijlage 'Ambitie, doelstellingen en resultaten Taalhuis Katwijk'. Dit zijn 4 bladzijden uit het document Taalhuis Katwijk 2016. Hierin wordt een overzicht gegeven van wat de partners van het Taalhuis gezamenlijk willen bereiken.

De komende jaren zetten wij ook in op verbreding binnen het sociaal domein: zoals basisvaardigheden in relatie tot gezondheid en omgaan met budgetten. Daarnaast zal er meer vraag

komen naar scholing ten aanzien van het gebruik van overheidsinformatie en de zogenoemde 21ste - eeuwse vaardigheden. Hierin kan het digiTaalhuis in samenwerking met bestaande en nieuwe partners een grote rol spelen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Zie bijgevoegde bijlage 'Ambitie, doelstellingen en resultaten Taalhuis Katwijk'. Dit zijn 4 bladzijden uit het document Taalhuis Katwijk 2016. Hierin wordt een overzicht gegeven van wat de partners van het Taalhuis gezamenlijk willen bereiken.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Bibliotheek Katwijk heeft een apart budget voor de doelgroepen van het digiTaalhuis. Dit wordt in overleg met de subsidiegever, gemeente Katwijk, jaarlijks vastgesteld. Voor 2017 staat voor het digiTaalhuis € 78.000 begroot. Dit is exclusief wat Bibliotheek Katwijk bewerkstelligt aan preventie van laaggeletterdheid door uitvoering van de programma's de Bibliotheek op school, BoekStart en BoekStart in de kinderopvang.

Voor de doelgroep laaggeletterden volwassenen wordt door Bibliotheek Katwijk 1,1 fte per week ingezet.

Voor de preventie van laaggeletterdheid wordt door Bibliotheek Katwijk 2,2 fte per week ingezet.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Stichting Lezen & Schrijven, Gemeente Katwijk, Dubbeltaal, ID College, Welzijnswartier, Capabel Taal, MareGroep, Grip op de Knip Katwijk.

Preventief: Basisscholen Katwijk, Peuterspeelzalen, Kinderopvangorganisaties, Centrum voor jeugd en gezin Katwijk, Auris

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Onderstaande tekst komt uit het Meerjarenbeleidsplan van Bibliotheek Katwijk 'Van Warenhuis naar Marktplaats: beleidsnota 2015 en verder'

3.9 Taalhuis: taal leren, bestrijden van laaggeletterdheid, voorkomen van digitale achterstanden, creëren van participatiekansen

Persoonlijke ontwikkeling is de sleutel tot succesvolle deelname aan de samenleving. Niet alle burgers hebben de kans gehad om zich voldoende te ontwikkelen. Dat kan leiden tot taalachterstanden of zelfs laaggeletterdheid. Taalachterstanden en laaggeletterdheid staan ontwikkeling in de weg en kunnen leiden tot schooluitval met alle gevolgen van dien. In de afgelopen jaren heeft de bibliotheek aanvullende subsidie ontvangen om een aantal activiteiten te ontplooiën voor mensen die problemen hebben met de taal of digitaal op achterstand staan.

De bibliotheek wil zich graag meer onderscheiden op dit gebied. De bibliotheek is al een belangrijke partner in het Bondgenootschap Geletterdheid. Onder de noemer 'Taalhuis' werkt de bibliotheek daarom sinds 2014 samen met Gemeente Katwijk en een groot aantal lokale en bovenlokale partners. De samenwerking richt zich op toeleiding van potentiële klanten/cliënten, verwijzing naar elkaars aanbod en uitwisseling van kennis en ervaringen. Het Taalhuis adviseert en ondersteunt iedereen die de Nederlandse taal wil leren spreken, lezen en begrijpen (ook diegene die anderen hierin begeleiden en coachen). Het Taalhuis beschikt over boeken, CD-ROMS, VD's en tal van taal oefenprogramma's op de aanwezige computers.

Het Taalhuis biedt activiteiten waarbij het spreken en oefenen van de Nederlandse taal doel en uitgangspunt is. Het Taalhuis heeft wekelijks een Taalcafé en een leeskring, biedt werk- en trainingsplekken voor taalleerders samen met hun coach en adviseert zowel taalleerder als taalcoach over geschikte cursussen, materialen e.d. In het kader van de decentralisatie van landelijke overheidstaken naar gemeenten worden er meer klanten naar de bibliotheek geleid voor taallessen en digitale bijspijkerlessen. Verder verwachten we een toenemende vraag aan de bibliotheek om mensen te plaatsen als vrijwilliger in het kader van de verplichte bijdrage aan de samenleving die sinds 1 januari 2015 van mensen in de wet Werk en Inkomen wordt verwacht.

Met de partners in het Taalhuis is in eerder genoemd document 'Taalhuis Katwijk 2016' vastgelegd hoe het Taalhuis Katwijk is georganiseerd en welke ambities, doelstellingen en resultaten gezamenlijk zijn geformuleerd. Op 19 januari 2017 is de 'Wij doen mee' verklaring getekend waarin de partners van het Taalhuis hun samenwerking in het taalnetwerk hebben bekrachtigd.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja.

Bijlage

Ambitie, doelstellingen en resultaten Taalhuis Katwijk (uit Taalhuis Katwijk 2016)

Ambities

De werkgroep streeft er naar binnen twee jaar het volgende te bereiken:

- Alle statushouders (nu 150) zijn bekend met het Taalhuis en maken gebruik van een van de mogelijkheden/trajecten.
- Er is een dekkend taalnetwerk, waarin partners naar elkaar verwijzen.
- Per jaar maken 100-120 cliënten van team Participatie & Inkomen gebruik van de mogelijkheden van het Taalhuis.
- Per jaar worden afspraken gemaakt met de partners over het aantal (digi)taaltrajecten dat wordt aangeboden in het Taalhuis (2^e helft 2016: 90 voor de gemeente (participatie & inkomen), 30 digitale trajecten, 120 taaltrajecten, 40 taalkoppels samen met WZK)
- Ca. 50 NT 1 laaggeletterden doet mee aan een activiteit in het Taalhuis, of gebruikt de mogelijkheden die het Taalhuis biedt.
- Door gebruik te maken van de Taalmeter (bijvoorbeeld door medewerkers van Participatie & Inkomen) worden mensen verwezen naar een activiteit of de leermogelijkheden in het Taalhuis.
- CJG, Gezondheidszorg en wijkteams - de zogenaamde NT1 vindplekken – zijn op de hoogte van wat het Taalhuis te bieden heeft en verwijzen cliënten door naar het Taalhuis.
- Aansluitend op het voorgaande punt: Bekendheid van het Taalhuis bij 'het algemene publiek' vergroten d.m.v. continue informatie in de diverse (sociale)media.
- Samenwerkingsmogelijkheden met UWV verkend en uitgewerkt.
- Vluchtelingen (niet statushouders) uit het AZC hebben met het Taalhuis een plek waar ze kunnen oefenen met de Nederlandse taal en waar ze aan activiteiten kunnen meedoen die gericht zijn op taal leren en inburgering.
- Goede taal/digitale hulpstructuur is opgezet

Doelstellingen en resultaten

Doelstellingen	Concrete resultaten
Inventarisatie van het cursus/scholingsaanbod	Opzetten en bijhouden van een overzicht van alle partners in de gemeente / regio die zich bezighouden met laaggeletterdheid / begeleiden van anderstaligen, en van hun bezigheden/activiteiten.
Registratie van taalleerders en taalvrijwilligers	<p>In samenwerking met het Welzijnskwartier, de Gemeente en eventueel andere partners het maken en bijhouden van een overzicht van</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vrijwilligers en 2) taalleerders <p>Deelname monitor laaggeletterden (KB)</p>
<p>Informatie</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mensen die Nederlands als nieuwe taal leren krijgen informatie over de Nederlandse samenleving. ● Mensen die niet goed genoeg lezen en schrijven om mee te kunnen doen in deze complexe en talige samenleving zien in het Taalhuis tal van mogelijkheden hun vaardigheden te verbeteren. ● Nieuwe Nederlanders worden geïnformeerd over cursusmogelijkheden. ● Door gebruik te maken van ambassadeurs ervaren de Taalhuisbezoekers dat het ook voor hen mogelijk is hun vaardigheden te verbeteren 	<p>Voor mensen met een laag taalniveau blijft het een grote stap om naar het Taalhuis te gaan. Het tempo waarin zij hun taalvaardigheden verbeteren is langzaam en vraagt veel geduld en herhaling. Vaak zakt het geleerde weer weg als zij het niet actief gebruiken. Grote winst is te behalen in het verbeteren van het zelfvertrouwen; als dat er eenmaal weer is, is ook dat een behaald succes. Men durft weer mee te doen in de maatschappij!</p> <p>De lokale bevolking wordt geïnformeerd over het bestaan en de mogelijkheden van het Taalhuis. Dit gaat via de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● website (Facebook pagina, al aanwezig), link op pagina Gemeente Katwijk , Digitaal hulpplein. ● folders / flyers ● aanspreekpunt ● organiseren van bijeenkomsten ● bezoeken aan scholen en bedrijven ● In alle communicatiemiddelen wordt duidelijk gemaakt dat het aanbod ook voor Nederlanders is die hun lezen en schrijven willen verbeteren.

Coördinatie	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren en coördineren van het Taalhuis en delegeren van taken naar partners. • Overzicht houden: wie doet wat (regie, spin in het web). • Verwijzen van taalcliënten. • Organisatie van trainingen en workshops voor taalvrijwilligers • Begeleiding en werving vrijwilligers • Organisatie van activiteiten die de leerprocessen ondersteunen • Organiseren van activiteiten om taalervaring op te doen
-------------	---

Doelstellingen

Concrete resultaten

Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie met alle partners • Organiseren van overlegbijeenkomsten voor partners • Creëren van draagvlak binnen de gemeente door vergroten van bekendheid onder de lokale bevolking (zie informatie) en vergroten van betrokkenheid bij activiteiten van het Taalhuis • Communicatie met sociale hulpverlening (mensen die bijvoorbeeld door taalzwakte in problemen zijn gekomen en hulp nodig hebben doorverwijzen), CJG, Gezondheidszorg, wijkteams.
<p>Werven, begeleiden en trainen van vrijwilligers</p> <p><i>Bij de ondersteuning van laaggeletterde Nederlanders is deskundige begeleiding van groot belang. Vrijwilligers melden zich aan, maar er wordt ook actief naar vrijwilligers gezocht. Men dient kennis van de achtergrond te hebben, over (specifieke) didactische vaardigheden te beschikken en een positieve, stimulerende (niet betuttelende) houding te hebben.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Na de aanmelding van een taalvrijwilliger wordt deze eerst de gelegenheid gegeven kennis te nemen van de mogelijkheden die er zijn. Daarna wordt de vrijwilliger met een passende taak gematcht. • De taalcoaches ontvangen regelmatig een nieuwsbrief vanuit het Taalhuis • Taalcoaches worden getraind door een professioneel NT2-docent. Daarna kunnen zij altijd nog persoonlijk advies vragen tijdens het spreekuur van deze professional. Door een permanent aanbod van scholing blijven de taalcoaches up to date. • Toegang geven tot geschikt leer- en lesmateriaal (digitaal zowel als in boekvorm in de bibliotheek Taalhuis aanwezig) • Workshops voor taalvrijwilligers om te leren omgaan met de digitale oefenprogramma's (De bibliotheek heeft voor 3 jaar een licentie voor het taal oefenpakket van uitgeverij Boom)

Doelstellingen	Concrete resultaten
<p>Ondersteunen van cliënten met allerlei activiteiten</p> <p>De partners maken jaarlijks afspraken over het aantal (digi)taaltrajecten dat in of via het Taalhuis worden aangeboden</p> <p>Extra aandacht voor de oorspronkelijk Nederlandse taalleerder (NT1)</p>	<p>Activiteiten voor cliënten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Taalcafé ● Leeskringen ● Schrijftafel ● Hulp bij oefenprogramma's door de Digi-Taalcoach ● Workshops en cursussen (zoals Digisterker, Klik & Tik) ● Spreekuren van sociale hulpverlening ● Voorleesproject in de Schelp (begeleiden en adviseren van ouders van deelnemende allochtone kinderen en de voorleesvrijwilligers). ● Er zijn mogelijkheden voor vrijwilligerswerk voor mensen die na een lastige periode (werkeloosheid, burn-out of andere problemen) weer aan een werksituatie moeten gaan wennen. ● Het samenstellen van kisten met les- en leesmateriaal voor bijvoorbeeld de Sociale werkplaats (de Maregroep), de taalaanbieders (ROC ID College) en de leeskringen. ● Specifieke (taal)hulpverlening ● Doorverwijzen naar cursusaanbod

Bibliotheek Rijn en Venen, Prins Bernhardlaan 8, 2405 VZ, Alphen aan den Rijn.
www.bibliotheekrijnvenen.nl

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Missie:

Bibliotheek Rijn en Venen is een dynamisch en laagdrempelig kennisknooppunt. We zijn innovatief op het gebied van 21ste eeuwse vaardigheden. We staan voor persoonlijke groei, in het bijzonder voor mensen in kwetsbare situaties en daarmee voor het ontwikkelen van wijsheid. De bibliotheek is een inspirerende plek, waar bezoekers zich ondersteund voelen, waar aandacht voor talent is en zelfvertrouwen gestimuleerd wordt. We zijn een open en marktgerichte partner die zorgt voor verbinding tussen inwoners, organisaties en bedrijven in het werkgebied.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

De bibliotheek is een plek waar educatie, een leven lang leren en ontwikkeling een van de belangrijkste speerpunten in het beleid en de dienstverlening. Het ontwikkelen van basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) staat centraal. De Bibliotheek biedt middels het Taalhuis in de breedste zin diverse mogelijkheden om basisvaardigheden te ontwikkelen, geeft informatie, verwijst en is een lokale verbinder.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat wij getekend hebben voor het eerste convenant en het bestrijden van laaggeletterdheid een van de speerpunten binnen ons beleid is.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ongeveer 12% van de Nederlandse beroepsbevolking (16 – 65 jaar) is laaggeletterd. Dit percentage geldt ook voor de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Nieuwkoop en Zoeterwoude. Hetgeen neerkomt op ca. 5660 mensen. Als ook de 65-plussers zouden worden meegerekend dan zou het percentage laaggeletterden minstens nog anderhalf keer zo hoog zijn.

Mensen met een beperkte taalvaardigheid worden belemmerd bij hun dagelijks functioneren. Taal speelt immers een belangrijke rol om mee te kunnen doen in de samenleving. Het gaat om een basisvaardigheid die onder meer nodig is voor de opvoeding van kinderen, voor het volgen van onderwijs, voor het vinden en behouden van werk, voor het leiden van een gezond leven en het behoud van vitaliteit, voor maatschappelijke redzaamheid en voor actief burgerschap. Voorts zijn bij veel laaggeletterden, en met name die in de hogere leeftijdsgroepen, de computervaardigheden gering. Dit is zorgwekkend vanwege de toenemende digitalisering van de samenleving, waaronder de digitale werkmap van het UWV en de invoering van de E-overheid.

Een tekort aan basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) is niet alleen nadelig voor het betreffende individu, maar is ook schadelijk voor bedrijf en maatschappij. Het werkt maatschappelijke uitsluiting in de hand, Het heeft een negatief effect op de economische voorspoed, de leefbaarheid, de maatschappelijke stabiliteit en de sociale cohesie. Laaggeletterdheid is een kostenfactor waarbij de rekening voor een groot deel wordt neergelegd bij de samenleving. De preventie en bestrijding van laaggeletterdheid is daarom van groot maatschappelijk belang. Een effectieve aanpak is alleen mogelijk door een brede gezamenlijke inspanning. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor gemeenten, bibliotheken, onderwijsinstellingen, vrijwilligersorganisaties, bedrijven, uitkeringsinstanties, maatschappelijke instellingen en zorgorganisaties.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

De bibliotheek is kartrekker in aanpak bestrijding laaggeletterdheid in het werkgebied. We beogen samen met de bondgenoten een gezamenlijke aanpak. Het doel van de gezamenlijke aanpak is de realisering van een adequaat educatief aanbod basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) voor laaggeletterde volwassenen in de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Nieuwkoop en Zoeterwoude.

De gezamenlijke aanpak wordt zichtbaar gemaakt in de vorm van een Taalhuis, een plek waar vraag en aanbod op het gebied van basisvaardigheden bij elkaar komen. De activiteiten en het aanbod dat in het Taalhuis tot stand komt is aanvullend op het bestaande, lokale aanbod.

De omslag van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving is daarbij de leidende gedachte. Dit betekent dat de aanpak op de volgende uitgangspunten is gestoeld:

- De kracht van de inwoners van het werkgebied van Bibliotheek Rijn en Venen benutten om de doelgroep te ondersteunen. Zoveel mogelijk worden er vrijwilligers ingezet die daarbij professionele ondersteuning krijgen om hun werk goed te doen.
- De kracht van de samenwerking tussen diverse organisaties "om met minder financiële middelen meer te bereiken."
- De kracht van de bibliotheek als een open, laagdrempelige en veilige leeromgeving voor "een leven lang leren."
- De kracht van moderne digitale leermiddelen voor zelfstandig gebruik
- De kracht van de verbinding tussen het formele aanbod en het non-formele aanbod van de bibliotheken.

Het resultaat is het openen van Taalhuizen in alle vestigingen van de bibliotheek waarbij de volgende activiteiten plaatsvinden:

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

Bibliotheek Rijn en Venen is *HET* kenniscentrum voor alles rondom laaggeletterdheid in de regio. Nu duidelijk is dat de marktwerking niet werkt, zou het Taalhuis een taak kunnen vervullen in de mist die is ontstaan rondom laaggeletterdheid. De bibliotheek is laagdrempelig, niet commercieel en heeft veel kennis in huis.

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;

Huidig:

Deze actie is al enkele jaren gestart en willen we nog meer uitbreiden in samenwerking met partners.

Ambitie 2017-2020:

- Taalhuis nog zichtbaarder maken als kennisplek/vraagbaak voor alles wat met laaggeletterdheid te maken heeft.

- Kennisbank voor informele taalaanbieders:
materialen (Taalplein en bestellen Succes)
nieuwsbrief (nog te starten)
vraagbaak (info@taalvraag)
facebookgroep (in oprichting)

- Jongeren naar vervolgopleiding ondersteunen: 18 t/m 30 jaar. 30 is uiterste grens studiefinanciering DUO

- speciaal taalvrijwilligerstraject
- 21th century skills

- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;

Dit trachten wij nu al te doen in alle communicatie richting onze doelgroepen.

- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;

Huidig:

Er worden al taalcafés georganiseerd op diverse locaties in onze taalhuizen.

Ambitie 2017-2020:

Meer activiteiten gericht op de basisvaardigheden zoals

- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;

Ambitie 2017-2020

- Organiseren van taallunches voor organisaties uit het werkgebied om kennis te delen. Wij hebben de ambitie om deze bijeenkomsten vaker en in breder verband te organiseren.

- Organiseren van klankbordgroep van alle betrokken taalaanbieders/taalpartners (zowel formeel als informeel). Er komen steeds meer betrokken organisaties. Taalhuis kan zo centrale positie innemen.

- Het Taalhuis heeft de expertise/kennis in huis op het gebied van NT2. Deze stelt zij ter beschikking. Taalhuis wil voor welzijnspartners leerlijnen ontwikkelen voor hun (informele)taalgroepen.

- Materiaal ontwikkelen voor laaggeletterden. Zodat vrijwilligers hier mee aan de slag kunnen gaan.

- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland; Rijn en Venen wil op zo veel mogelijk manieren aansluiten bij het educatieprogramma van Holland Rijnland en doet dat waar mogelijk binnen middelen en inzet.
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis; Bibliotheek Rijn en Venen is een gedegen kennispartner en kan komende jaren door gemeenten nog beter hiervoor worden ingezet.
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein; Wij werken in de gemeente Alphen aan den Rijn een prestatiegericht samenwerkingsverband BOOST waar het ondersteunen en ontwikkelen van basisvaardigheden bij inwoners een van de opdrachten is. Hierdoor wordt de bibliotheek vaak in een vroeg stadium betrokken bij activiteiten binnen het sociaal domein op het gebied van taal, waar de bibliotheek zelf ook onderdeel van uit maakt. Bibliotheek Rijn en Venen is een verbindende factor waar het gaat om participatie anderstaligen (en laaggeletterden). Wij kennen alle partijen en alle problemen die door de laaggeletterdheid kunnen ontstaan en die participatie belemmeren. Wij bemiddelen/handelen in het wegnemen van deze belemmeringen.
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio; In het werkgebied van Rijn en Venen zijn in alle vestigingen al taalhuizen opgestart, echter de ambitie komende jaren is om meer dienstverlening te ontwikkelen binnen de vestigingen. Op basis van vraag.
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
Ambitie 2017-2020:

5 werkgeversorganisaties te benaderen en een samenwerking aan te gaan op gebied van basisvaardigheden.

- Taalvrijwilligers inzetten als stagebegeleiders Taal op de werkvloer voor participatiekandidaten BOOST (bedenk ik ter plekke). Taalvrijwilligers worden getraind door professionals van het Taalhuis.

- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Wij hebben een doorlopende leerlijn leesbevordering waarin structureel op diverse plekken, thuis, primair onderwijs, VVE en in de buurt programma's draaien om taalontwikkeling te stimuleren.

Ambitie 2017-2020:

Uitbreiden taalgroepen voor ouders van VVE kinderen. Het netwerk vergroten. Bijvoorbeeld: met het bedrijfsleven, jongeren, sportclubs en de zorg: (huis)artsen, ziekenhuizen, apotheken, (wijk)verpleegkundigen, thuiszorg, enz.

Intensivering en deskundigheidsbevordering bij medewerkers kinderdagopvang.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

- Toeleiding en bereik van laaggeletterden in het werkgebied vergroten naar 15% van het totaal per jaar.
- Het aantal deelnemers aan informele trajecten vergroten met 15% per jaar.
- Contact en samenwerking opstarten met 5 werkgevers in het werkgebied.
- Netwerk en toeleiding partners uitbreiden met 15 organisaties
- 3 kennisbijeenkomsten organiseren. Voor vrijwilligers / partners / bedrijven
- Speciaal programma voor jongeren (18-20 jaar) opstarten in toeleiding naar school.
- Alle kinderdagverblijven in het werkgebied doen mee aan Boekstart in de Kinderopvang: 95 locaties

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Wij zetten nu 1,77 fte in om de basisdienstverlening te kunnen draaien, hiervan wordt een deel gefinancierd door de WEB gelden. Om onze ambities voor 2017-2020 komende jaren ook uit te kunnen voeren is minstens nog 1 fte nodig.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Gemeenten, welzijnsorganisaties, cultuur, sportinstanties, gezondheidszorg in de breedste zin, taalaanbieders, vrijwilligersorganisaties.

- Bibliotheek Rijn en Venen
- Gemeente Alphen aan den Rijn
- Gemeente Kaag en Braassem
- Gemeente Nieuwkoop
- Gemeente Zoeterwoude
- Driemaster / Participe
- TOM in de Buurt
- UWV Werkbedrijf
- Welzijnsorganisaties
- Vrijwilligerscentrales
- Schoolbesturen
- Kinderopvang organisaties
- CJG/GGD
- Woningcorporaties
- Taalaanbieders
- Sportclubs

- “Het begint met Taal”
- Stichting Lezen en Schrijven
- ProBiblio
- Koninklijke Bibliotheek

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

In onze missie en visie is het aanpakken van laaggeletterdheid benoemt alsmede in onze A3 jaarwerkplannen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja waar mogelijk willen wij zeker nieuwe bondgenoten werven.

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Als Bibliotheek bieden wij een (fysieke) collectie boeken, maar ook steeds meer digitale mogelijkheden, zoals e-books, digitale bronnen en oefensites. Voor mensen die Nederlands leren hebben wij een speciale NL-collectie met leerboeken en leesboeken in eenvoudig Nederlands. Om mensen kennis te laten maken met de collectie zijn er projecten voor verschillende doelgroepen, zoals jongeren die om leren gaan met het zoekstelsel in de Bibliotheek en introductiebezoeken voor mensen die Nederlands leren. Deze projecten komen in nauw contact met de scholen tot stand. We zijn een plek waar kennis wordt gedeeld, ook op het gebied van taal. Of het nu gaat om het doorverwijzen van mensen naar een geschikte taal cursus in de Taalsprekuren, taalcoaches wegwijs maken in de Bibliotheek en het begeleiden van de eigen taalvrijwilligers. We hebben ook een belangrijke faciliterende functie. Andere organisaties maken gebruik van onze voorzieningen en ruimtes voor hun activiteiten.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Educatie is voor ons een essentieel onderdeel van de organisatie. We zetten ons ervoor in dat basisvaardigheden op het gebied van taal en digitale vaardigheden voor iedereen bereikbaar zijn. Programma's voor leesbevordering zijn er voor de leeftijden 0-18 jaar. Ook voor laaggeletterde volwassenen zijn er verschillende taalactiviteiten.

Voor het verbeteren van digitale vaardigheden worden door er door de speciaal geschoolde mediacoaches van de Bibliotheek cursussen Klik & tik en Digisterker gegeven. Met Klik & tik leren mensen omgaan met de computer, met Digisterker leren zij werken met de digitale overheid. De mediacoaches doen ook Mediasprekuren, waarbij mensen advies kunnen inwinnen over nieuwe media, social media en internet.

Rekenen is vooralsnog niet in onze programma's opgenomen. Via de digitale oefenprogramma's kunnen mensen wel zelfstandig tegelijk aan hun taal- en rekenvaardigheden te werken.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Wij willen in samenwerking met andere organisaties laaggeletterdheid in de regio voorkomen en tegengaan. De aanpak van laaggeletterdheid kan alleen als er onderling goede afspraken worden gemaakt over doorverwijzing en kennis over het aanbod voor laaggeletterden wordt gedeeld. In die keten spelen wij een rol als verwijzer, als plek waar taalactiviteiten samenkomen en als plaats waar Taalpunten worden opgericht. Omdat we de faciliteiten hebben, zoals computers, ruimtes en collectie, maar ook juist vanwege onze ervaring en kennis van de doelgroep en het uitgebreide netwerk dat wij als Bibliotheek in de regio hebben.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

De aanpak van laaggeletterdheid staat al geruime tijd op onze agenda. Vanuit de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) worden bibliotheken ondersteund om laaggeletterdheid te voorkomen en te bestrijden en lezen te bevorderen.

De Bibliotheek Zuid-Kennemerland heeft zich ook ingezet voor het tot stand brengen van een Taalakkoord in de arbeidsmarktregio Midden- en Zuid- Kennemerland, in samenwerking met de gemeentes en bibliotheken in deze regio, stichting Lezen & schrijven en het ROC Nova College. Het document is op 16 december 2016 behalve door de initiatiefnemers ook getekend door de taalaanbieders, welzijnsorganisaties, gezondheidsorganisaties en het UWV.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Onderdelen van de aanpak van laaggeletterdheid zijn voor ons:

- introductiebezoeken voor mensen die de taal leren – dit gaat in samenwerking met de taalaanbieders
- een NL-collectie met leerboeken en leesboeken voor mensen die Nederlands leren (de 'NL-pleinen', in de Bibliotheek Hillegom het 'Lees- & schrijfplein')
- informatiebijeenkomsten voor taalcoaches
- faciliteiten bieden voor lessen Nederlands en andere activiteiten (in Hillegom faciliteert de Bibliotheek het Taalcafé van Vluchtelingenwerk)
- het Taalplein in de Bibliotheek Haarlem Schalkwijk- een ruimte met 15 computers waarop mensen onder begeleiding van onze NL-coach zelfstandig kunnen leren met digitale oefensites.
- taalactiviteiten door geschoolde taalvrijwilligers: leesclubs, schrijfclubs en Taalcafés.
- Taalsprekuren om mensen door te verwijzen naar geschikte taalcurssussen (in de Bibliotheek Haarlem Schalkwijk hebben wij in 2016 117 bezoekers gehad. In Hillegom faciliteren wij het Taalspreekuur van Taalpunt Hillegom).
- voorlichtingsbijeenkomsten aan de vrijwilligers van de Voorleesexpress over de mogelijkheden die de Bibliotheek biedt aan kinderen, maar ook aan de ouders die vaak een taalachterstand hebben.

U ziet de resultaten van de Bibliotheek Zuid- Kennemerland hieronder:

Resultaten in cijfers

	2015	2016	verandering
Groepsbezoeken NL-Plein taalaanbieders	36	37	+2%
Groepsbezoeken NL-Plein vluchtelingen	15	18	+2%
Deelnemers groepsbezoeken taalaanbieders	338	380	+12%
Deelnemers groepsbezoeken vluchtelingen	156	138	-12%
NL abonnementen	974	1.226	+26%
Uitleningen aan NL abonnementen	4.688	5.353	+14%
Bezoekers Taalplein	1.311	2.053	+57%
Deelnemers leeskring (Nederlanders)	40	41	+3%
Deelnemers Leesplezierclubs	142	355	+150%
Deelnemers Schrijfclubs	nvt	276	nvt
Deelnemers Taalcafé	22	63	+186%
Voorlichting vrijwilligers vluchtelingenwerk (regio)	nvt	141	nvt
Deelnemers lessen Nederlands in Schalkwijk	280	1.578	+464%

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;

We faciliteren in de Bibliotheek Hillegom het Taalspreekuur van de Bibliotheek Bollenstreek.

- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen; in het Taalakkoord heeft de Bibliotheek de intentie uitgesproken om alle uitingsvormen te hertalen op B1 niveau.

Wij hebben plannen onze algemene communicatie terug te brengen op B1-niveau.

- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;

De Bibliotheek Zuid-Kennemerland faciliteert het wekelijkse Taalcafé van Vluchtelingenwerk in de onze vestiging in Hillegom. Vanaf eind mei 2017 organiseert de Bibliotheek Zuid-Kennemerland een leesclub voor laaggeletterden in de Bibliotheek Hillegom.

In samenwerking met de Vrijwilligerscentrale in Haarlem geven twee medewerkers van de Bibliotheek Zuid-Kennemerland de cursus 'herkennen en doorverwijzen laaggeletterden', 3x in 2017.

- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;

Wij geven als Bibliotheek Zuid-Kennemerland informatiebijeenkomsten in ons netwerk over onze dienstverlening en wisselen ervaring en kennis over de doelgroep uit met onze partners. Ook geven wij begeleiding aan onze taalvrijwilligers en organiseren voor hen geschikte scholingen.

- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;

De Bibliotheek Zuid-Kennemerland sluit aan bij de nieuwe doelstellingen van educatieprogramma:

- het bieden van actuele informatie over het taalaanbod in de regio (in samenwerking met de Bibliotheek Bollenstreek)
- verdere uitbreiding van het netwerk binnen het sociaal domein
- voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen (ambitie is om in 2020 100% van de inwoners 0-18 jaar lid te laten zijn van de Bibliotheek)

- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;

Wanneer mensen niet voldoen aan de Wet Taaleis, worden zij vanuit de gemeentes (of een andere vindplaats, zoals het UWV) doorverwezen naar de Taalsprekuren in onze Bibliotheken. In de Bibliotheek Zuid-Kennemerland is een actueel overzicht aanwezig van de taalaanbieders waar mensen terecht kunnen, zodat zij goed kunnen worden doorverwezen. Ook biedt de Bibliotheek eigen activiteiten aan, waarbij mensen hun taalniveau kunnen verbeteren.

- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;

De Bibliotheek Zuid-Kennemerland zorgt er samen met de gemeentes mede voor dat de welzijnsorganisaties de Taalsprekuren kennen en mensen kunnen verwijzen.

- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;

Wij faciliteren het Taalpunt Hillegom in de Bibliotheek Hillegom. De organisatie is in handen van de Bibliotheek Bollenstreek. De vrijwilligers die de taalactiviteiten in de Bibliotheek Zuid-Kennemerland begeleiden zijn geschoold door de Stichting Lezen & schrijven.

- Betrekken van werkgevers(organisaties);

Op dit moment zijn er nog geen plannen voor samenwerking met werkgevers(organisaties).

- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

De Bibliotheek Zuid-Kennemerland heeft de ambitie om in 2020 alle inwoners van 0-18 jaar lid te laten zijn van de Bibliotheek. De Bibliotheek werkt nauw samen met kinderopvangorganisaties en scholen om de leerlingen te enthousiasmeren voor taal, lezen en digitale vaardigheden. Wij bieden hiervoor een jaarprogramma waar scholen op in kunnen tekenen en op diverse scholen in het werkgebied hebben wij een leesconsulent die o.a. helpt met het formuleren van het leesplan van de school.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zoveel mogelijk in cijfers uit te drukken.

We verwachten in de Bibliotheek Zuid-Kennemerland de volgende resultaten te kunnen behalen:

- 1.800 bezoekers aan het NL plein;
- een collectie van 3.000 banden;
- jaarlijks 65 groepsbezoeken;
- jaarlijks 4.500 uitleningen;
- 1000 leden die behoren tot de taalleerders.

Voor de vestiging in Hillegom gaat het om de volgende resultaten:

- wekelijk Taalcafés
- 24 bijeenkomsten van de leesgroep (wekelijks vanaf eind mei, in de schoolvakanties niet)
- collectie van ongeveer 300 banden
- jaarlijks ongeveer 350 uitleningen

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

De Consulent laaggeletterde volwassenen en Medewerker laaggeletterden werken samen aan onze dienstverlening voor taalleerders. Op het Taalplein werkt onze NL-coach om mensen te begeleiden bij het zelfstandig leren achter de computer. Enkele Bibliotheekmedewerkers ondersteunen ons bij de introductiebezoeken. De taalactiviteiten worden door acht taalvrijwilligers gedaan.

In het collectiebudget is jaarlijks €1.000 beschikbaar specifiek voor de NL-collectie in Hillegom.

Met welke organisatie(s)werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Om onze doelstellingen te bereiken werken we nauw samen met taalaanbieders, vrijwilligersorganisaties, andere bibliotheken, welzijnsorganisaties, gezondheidsorganisaties en het UWV. De Stichting Lezen & schrijven ondersteunt ons in het uitbreiden van ons netwerk.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

De aanpak van laaggeletterdheid is in ons beleidsplan 2016-2020 opgenomen: "De doelgroepen waar we ons, in samenspraak met onze gemeenten, in het bijzonder op richten zijn mensen die onderwijs volgen op welk niveau dan ook, gezinnen in een taalarme omgeving, senioren die onvoldoende digitale vaardigheden bezitten en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die belemmerd worden door een gebrek aan taalvaardigheden en/of digitale vaardigheden. Omdat we willen voorkomen dat taalvaardigheid afneemt, richten wij ons ook op die mensen die hun taalvaardigheid onvoldoende

bijhouden.”

En: “Voor alle niveaus van onderwijs geldt dat de Bibliotheek ondersteuning biedt op het gebied van de ontwikkelingen van de taalvaardigheden en digitale vaardigheden.”

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Wat ons betreft niet, omdat de Bibliotheek Hillegom een te klein onderdeel uitmaakt van het werkgebied.

Gegevens

Naam organisatie:
Sagènn Educatie

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Sagènn biedt NT1- en NT2-onderwijs aan. Wij hebben cursussen voor Nederlands leren, inburgering, staatsexamen, alfabetisering, rekeneducatie en digitale vaardigheden.

In de Rijnstreek bieden wij de volgende cursussen aan:

- Alfabetisering
- Inburgering
- Staatsexamen
- 0 - Alfa A
- Alfa – Alfa B
- Alfa B – Alfa C
- B1 – B2

- 0F-1F
- 1F-2F
- Rekenen en omgaan met geld/budgetteren
- Digitale vaardigheden

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Taal-, rekenen en digitale vaardigheden educatie zijn onderdeel van onze dienstverlening.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Door ons te verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid kunnen wij ons nog beter inzetten voor het aanpakken van taalproblemen en laaggeletterdheid. Door het Bondgenootschap kunnen wij taalproblematiek gezamenlijk lokaliseren en integraal aanpakken.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Sagènn is reeds ruim 10 jaar actief met de aanpak van laaggeletterdheid. Sinds 2017 zetten wij ons vanuit Volwasseneneducatie ook in voor de aanpak van de laaggeletterdheid onder moedertaalsprekers (NT1) in de arbeidsmarktregio Holland Rijnland.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Sagènn biedt cursussen aan die aansluiten op de leerwensen en leerbehoeften van laaggeletterden. Vanuit onze wervingsactiviteiten enthousiasmeren wij laaggeletterden om deel te nemen aan ons cursusaanbod.

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;

- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- **Betrekken van werkgevers(organisaties);**
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Aandacht geven aan laaggeletterdheid en het taboe doorbreken. Wij organiseren verschillende activiteiten om laaggeletterdheid aan te pakken. We beschikken over passend cursusaanbod en participeren in verschillende netwerken. Wij nemen deel aan bijeenkomsten, sluiten werkgevers in onze wervingsactiviteiten en zijn in gesprek met partners over laaggeletterdheid.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Hiervoor willen wij alle medewerkers van onze vestiging in Alphen aan de Rijn inzetten.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Wij participeren in verschillende netwerken in de regio en werken onder andere samen met het Taalhuis (Rijn en Venen) om laaggeletterdheid aan te pakken.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

De aanpak is reeds geborgd in onze visie, werkwijze en aanbod.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja, onze collega Fatiha Benallal.

ROC Leiden en ROC ID College

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie

Beide organisaties zijn regionale opleidingscentra met locaties in Leiden, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer, Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden. Tezamen bieden onze instellingen middelbaar beroepsonderwijs, voortgezet algemeen volwassenenonderwijs, educatie en contractonderwijs aan. Samen hebben wij de zorg voor ongeveer 17.000 studenten.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Zowel middelbaar beroepsonderwijs als vavo-onderwijs kent het onderwijs in generieke vakken volgens de Meijerink niveaus (naar wet- en regelgeving vanuit het Ministerie van Onderwijs). In dit type onderwijs neemt de digitalisering een steeds grotere plaats in. Daarnaast zijn educatietrajecten gericht op het verwerven van de Nederlandse taal in NT2 of NT1 trajecten, rekenonderwijs of digitale vaardigheden. Vanuit werkvelden in diverse sectoren is een toenemende behoefte aan taalscholing op de werkvloer voor Nederlands, maar ook voor Engels of Duits.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

In de afgelopen jaren heeft de aandacht die via een Bondgenootschap Geletterdheid is gegeneerd, een positief bijdrage geleverd aan de noodzaak om 'taal' centraal te stellen; de quote "Tel mee met Taal" heeft mede dankzij het Bondgenootschap een platform. Hieraan verbindt het ROC graag zijn naam.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ook bij het vorige Bondgenootschap is het ROC betrokken geweest. Door het uitvoering geven aan de WEB hebben beide ROC's in opdracht van Holland Rijnland scholing NT2, NT1 en basisvaardigheden verzorgd.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

In onze organisatie is nauwelijks sprake van laaggeletterden die in dienst zijn. We zijn in dat opzicht hiermee dan ook niet actief aan de slag. De vraag is o.i. meer bedoeld voor instellingen en bedrijven.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Met de volgende acties gaan we aan de slag:

1. Voor iedereen waarbij laaggeletterdheid wordt herkend, zal diegene actief worden benderd en doorverwezen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
2. Vereenvoudigen we de eigen communicatiematerialen waar mogelijk;
3. Als ROC bieden we, indien gevraagd, advies bij het organiseren om het onderwerp 'laaggeletterdheid' bespreekbaar te maken en zo het lezen en schrijven te bevorderen;
4. Met kennisdeling kunnen we een bijdrage leveren aan het netwerk;
5. We onderschrijven het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
6. Voor de uitvoering van de Wet Taaleis voert ID College de toetsing uit;
7. We attenderen werkgevers in onze netwerken op beschikbare subsidies en kunnen faciliteren bij de uitvoering van taaltrainingen;
8. Onderwijs (onze core business) voorkomt indirect laaggeletterdheid bij kinderen.

Wat wilt u bereiken met deze acties?

Zoveel mogelijk aandacht generen voor 'laaggeletterdheid' in onze netwerken en het voorkomen daarvan ten behoeve van de samenleving.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Het antwoord op deze vraag is sterk afhankelijk van beschikbare educatiemiddelen bij gemeenten die toegekend worden aan ROC's.

Met welke organisatie(-s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Belangrijkste samenwerkingspartners zijn de gemeenten, beroepswerkvelden en ondernemersverenigingen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Door ondertekening van het convenant zijn de ROC's ambassadeur voor het Bondgenootschap, maar zijn niet proactief om nieuwe bondgenoten te werven. Wanneer taaltrainingen zijn uitgevoerd, o.a. mede op basis van subsidies, is dat wel een mooie aanleiding om organisaties te verleiden zich aan te sluiten bij het Bondgenootschap.

Buik en Van der Horst Gerechtsdeurwaarders

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Incasseren van vorderingen, uitreiken ambtelijke stukken

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Een zeer grote. Wij stellen duizenden ambtelijke stukken op per jaar en een veelvoud daarvan in brieven, emails etc.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat een groot deel van de mensen voor wie onze stukken en correspondentie zijn bestemd, laaggeletterd zijn. Enerzijds willen wij onze communicatie zo veel mogelijk naar een voor zoveel mogelijk mensen leesbaar niveau brengen, anderzijds kunnen wij laaggeletterden ook doorverwijzen als zij hulp nodig hebben.

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Dat zoveel mogelijk mensen onze schriftelijke communicatie begrijpen, er (meer)bekendheid komt met het fenomeen bij onze medewerkers en degenen die behoefte hebben aan onderwijs op de mogelijkheden kunnen worden gewezen.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

- Onze correspondentie wordt aangepast door een extern bureau naar B1 niveau waar nodig, net als onze website;
- In de wachtruimte komt informatiemateriaal te hangen
- Medewerkers zullen bij signaleren laaggeletterdheid mensen wijzen op de mogelijkheid van scholing;

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Met de Stichting Lezen en Schrijven en Martijn van der Wind van Texplain

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

Door een en ander periodiek tijdens werkoverleg te agenderen en de informatie voortdurend beschikbaar te houden in de wachtruimte en op de website

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

De sector Publieke Zorg voor de Jeugd staat voor de preventieve zorg voor kinderen en jeugdigen in de leeftijdscategorie van 0 tot 19 jaar. De sector volgt de ontwikkeling van kinderen en jeugdigen door middel van gezondheidsonderzoeken, geeft voorlichting en advies en participeert in zorg- en beleidsnetwerken. Om zo laagdrempelig mogelijk te zijn voeren de medewerkers Jeugdgezondheidszorg (JGZ) hun werkzaamheden op de centra voor jeugd en gezin in de regio uit.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Veel informatie aan ouders en jeugdigen bestaat uit schriftelijk en/of digitaal aanbod.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Het is belangrijk laaggeletterdheid bij (jonge) ouders te signaleren zodat voorkomen kan worden dat de kinderen laaggeletterd opgroeien. Signalering bij jeugdigen is belangrijk om hen in staat te stellen onderwijs te kunnen volgen en zo een goede plaats in de maatschappij te kunnen vinden. Preventie van laaggeletterdheid bij kinderen zorgt voor voorkomen van problemen later.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

De logopedisten van de GGD Hollands Midden zien jonge kinderen in het kader van de vroegsignalering en voorschottraining. Op die manier krijgen kinderen letterkennis en taalaanbod om het aanvankelijk leren lezen en schrijven in groep drie te ondersteunen en makkelijker te maken.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Tot nu toe zijn we ons als organisatie te weinig bewust geweest van laaggeletterdheid zowel binnen als buiten de organisatie. We hebben

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
Actie GGDHM: Opzetten van scholing voor de PZJ medewerkers
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
Actie GGDHM: Folders en brieven vereenvoudigen met behulp van het programma Klinkende Taal wat door de GGD wordt aangeschaft
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
Actie GGD HM: Vanuit de CJG's contacten leggen met Bibliotheken om activiteiten te kunnen aanbieden aan ouders en jeugdigen.
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
Actie GGDHM: vertegenwoordiger bij de bijeenkomsten van het Bondgenootschap
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
Niet van toepassing
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
Actie GGDHM: na scholing van medewerkers kunnen ouders en jeugdigen doorverwezen worden naar Taalhuizen en –punten in de regio.
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.
Actie GGDHM: Is een kerntaak van de PZJ medewerkers en de logopedisten in het bijzonder.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Door medewerkers te scholen willen we meer laaggeletterde ouders en jeugdigen bereiken en door verwijzen voor hulp. Door het aanpassen van het taalniveau van de folders, brieven en de digitale informatie bereiken we meer ouders en jeugdigen.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Dat wordt nader onderzocht zowel de kosten als de inzet van mensen

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Vanuit de CJG's wordt samengewerkt met de bibliotheken in het kader van Boekstart. De jeugdverpleegkundige bespreekt Boekstart met de ouders tijdens een huis bezoek. De logopedisten werken samen met peuterspeelzalen en kinderopvang en met het basisonderwijs in het kader van signaleren en verwijzen van kinderen met risico op laaggeletterdheid.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

De scholingen worden opgenomen in het scholingsbeleid en blijven beschikbaar voor nieuwe collega's.

Er wordt gekeken bij welke contact momenten er specifiek aangehaakt kan worden om laaggeletterdheid te bespreken. Richtlijnen en protocollen worden aangepast in overleg met de stafartsen en stafverpleegkundigen.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Door ons als professionals meer bewust te zijn van laaggeletterdheid is het mogelijk om in overleggen met ketenpartners dit onderwerp te bespreken en op die manier ambassadeur te zijn.

JES Rijnland

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Ieder kind recht op ontwikkeling; dat is waar JES Rijnland voor staat. De werkzaamheden van JES zijn gericht op kinderen in een kwetsbare thuissituatie en/of hun ouders.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

De programma's van JES zijn preventief, aanvullend en verrijkend. Voor kinderen richten we ons op de brede ontwikkeling, o.a. taalontwikkeling en emotionele ontwikkeling. Hieronder staat een beschrijving van de programma's die bijdragen aan taalontwikkeling:

SLIM voor Ouders: Voor ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn en daardoor minder makkelijk met de leerkracht van hun kind in gesprek gaan hebben we het programma SLIM voor ouders. Zij leren op school letterlijk en figuurlijk de taal van die school.

VoorleesExpress: Voor ouders en kinderen hebben we de VoorleesExpress, kinderen worden voorgelezen door vrijwilligers en worden zo gestimuleerd in de taalontwikkeling. Ouders en kinderen ervaren hoe leuk het is om samen een boek te lezen.

Talen in Balans: bijeenkomsten voor ouders die hun kind meertalig opvoeden, zij gaan samen met andere ouders in gesprek over de ervaringen en onderzoeken wat voor hen en hun kinderen het beste werkt.

Opstapje & Jong geleerd, thuis gedaan: Voor jongere kinderen hebben we de programma's Opstapje (2 t/m 4 jaar) en Jong Geleerd Thuis Gedaan (2 t/m 6 jaar), in beide programma's komen professionals of stagiaires bij gezinnen thuis, en spelen samen met ouders en hun kinderen. Zo ervaren ouders de spelen ook leren is en dat interactie met aandacht belangrijk is en hoe dat makkelijk in het dagelijkse contact kan plaatsvinden.

Speelgroep: vergelijkbare inzet als hierboven, maar dan groepsgericht en met de jongste kinderen , van 1 tot 2 jaar.

WeekendKlas: In de weekendklas gaan de oudere kinderen (10 jaar en ouder) op zondag naar school en daar ontdekken ze hun talenten en dat de wereld meer te bieden heeft. Deze lessen zijn ervaringsgericht en zijn vaak op een locatie en daarmee taalrijke leermomenten!

De medewerkers van JES komen op kennismakingsgesprekken bij veel gezinnen thuis en wijzen ouders de weg naar programma's en voorzieningen waarvan zij kunnen profiteren, o.a. naar taallessen.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Ouders krijgen meer vertrouwen, zullen eerder participeren en kunnen hun kinderen beter begeleiding bij opgroeien en het schoolgaan als ze de Nederlandse taal beheersen. Taal is cruciaal in het mee kunnen doen in de maatschappij en je er thuis voelen.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Medewerkers hebben een workshop gevolgd van de Stichting Lezen en Schrijven (in 2015 – 2016) en in ons werk zijn we alert op signalen. Daarnaast dragen bijna alle programma's en activiteiten van JES Rijnland bij aan taalontwikkeling bij kinderen en hun ouders.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Zie hierboven bij de beschrijving van de programma's. Tevens controleren wij alle communicatiematerialen op leesbaarheid voor minder taalvaardige deelnemers.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

JES werkt samen met het Taalhuis / is onderdeel van het Taalhuis.

JES verwijst gezinnen door naar relevante voorzieningen, dus ook lees- en schrijfcursussen voor laaggeletterden.

JES is alert op eenvoudig taalgebruik bij communicatiemiddelen.

JES voorkomt laaggeletterdheid bij kinderen door aanbod voor jonge kinderen en hun ouders die taalontwikkeling stimuleren.

JES is werkzaam in het 'sociaal domein'. Bijvoorbeeld door ons programma Coach@JES richten we ons ook op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten van jongeren. We wijzen gezinnen de weg naar die organisaties die kunnen helpen bij opleiding en werk, taallessen, participeren in de samenleving etc.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Onze programma's en onze werkwijze is w.b. het voorkomen van laaggeletterdheid of het signaleren moeilijk in aantallen uit te drukken. JES wil voorkomen dat talenten van kinderen onbenut blijven en we richten ons op kinderen die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Om optimaal te kunnen ontwikkelen richt JES zich ook op de omgeving van het kind; thuis, op de (voor)school en in de wijk. We werken daarom veel samen met andere organisaties, o.a. het Taalhuis, logopedie, de bibliotheek en ook daarom hebben we het convenant ondertekend.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Bij JES werken 29 medewerkers (parttime), 200 vrijwilligers en 12 stagiaires (MBO, HBO en Universiteit)

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

JES werkt met verschillende organisaties samen. O.a. Bibliotheek, Taalhuis (en andere taalaanbieders, Gilde samenspraak), Stichting Peuterspeelzalen Leiden, Logopedie, CJG, Libertas.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Door te blijven inzetten op de taalontwikkeling van (jonge) kinderen, naast de aandacht voor bijvoorbeeld sociale ontwikkeling.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

De organisaties waarmee wij werken zijn reeds op de hoogte van dit bondgenootschap.

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Actief op de terreinen Wonen met Zorg (verpleeghuizen), Thuiszorg en Ondersteuning en Participatie (Welzijn in de wijk, Huizen van de Buurt, iDOE voor de vrijwillige inzet)

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

We hebben contacten met mensen die de taal soms niet voldoende beheersen om optimaal te functioneren in het sociale domein. Digitalisering van o.a. cliëntendossiers vraagt van medewerkers een bepaald niveau van digitale vaardigheden

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

De missie is: Libertas Leiden draagt bij aan het behouden en verbeteren van de levenskwaliteit van inwoners van Leiden.

Taal is een aspect dat een rol speelt bij het behouden en verbeteren van de levenskwaliteit.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Het gaat er bij Libertas Leiden om dat buurtbewoners zich steeds meer gaan inzetten op alle mogelijke gebieden, ook op taalgebied. Het gaat er ook om dat we binnen de organisatie alerter zijn op de problemen die met laaggeletterdheid samenhangen, b.v. in de thuiszorg. Afgelopen jaren is er weinig expliciete aandacht geweest op dit terrein, dus het nieuwe convenant is een goede aanleiding om deze aandacht weer te verstevigen.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Binnen de organisatie zijn we alert op taalgebruik naar de eigen medewerkers, simpel en kort.

In de communicatie extern is dit eveneens aandachtspunt, maar het kan altijd beter.

Er zijn geen expliciete activiteiten geweest op het terrein van de laaggeletterdheid.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart; naarmate het ontstaan van het taalhuis in Leiden meer vaste vorm krijgt, kunnen we gemakkelijker mensen doorverwijzen.
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen; In onze Huizen van de Buurt zullen we gericht kijken hoe er extra aandacht is te geven aan laaggeletterdheid en of er mensen zijn die daar een bijdrage aan kunnen en willen leveren.
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein; Libertas Leiden neemt deel aan de sociale wijkteams in de stad Leiden. Via de opbouwwerkers in de sociale wijkteams kan de informatie over laaggeletterdheid worden verspreid en daar waar nodig worden gebruikt om mensen door te geleiden. Ook de medewerkers van de Thuiszorg kunnen met meer alertheid signalen van laaggeletterdheid opvangen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Het doel is om mensen meer vaardig te maken op taalgebied. In aantallen is dat niet uit te drukken.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

We zullen het moeten doen met de beschikbare middelen. Wellicht zijn er extra fondsen beschikbaar om inzet te doen. De infrastructuur is beschikbaar en de wijze waarop we die kunnen inzetten is ook helder.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Libertas Leiden heeft contact met alle organisaties in de stad, variërend van de dak- en thuislozen opvang, vluchtelingenwerk, zorgorganisaties of bibliotheek.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

Taal is niet een expliciet onderdeel van het beleid van de organisatie. Het kan wel een aspect zijn dat meer aandacht kan krijgen in het uitvoerende werk van Libertas Leiden.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Libertas Leiden heeft niet de ambitie om ambassadeur te worden en nieuwe bondgenoten te werven. Dit neemt niet weg dat Libertas Leiden actief kan verspreiden dat laaggeletterdheid een aandachtspunt is.

MareGroep N.V.

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

MareGroep voert de Wet Sociale Werkvoorziening uit, alsmede re-integratietrajecten voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

In het kader van in-, door- en uitstroom is onze missie om zoveel als mogelijk mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te ontwikkelen naar een (gesubsidieerde) reguliere baan. De vaardigheden m.b.t. taal, rekenen en digitaal zijn vaak voorwaarde om een plaatsing te kunnen bewerkstelligen. Op verschillende wijzen (training, cursus) proberen wij deze vaardigheden te ontwikkelen.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat deze vaardigheden bijdragen aan de zelfstandigheid.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ja, vanuit SBCM zijn er programma's aangeboden en ook met de bibliotheek is er een samenwerking. Aanleiding is het zoveel als mogelijk verzelfstandigen.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Zie bovenstaand

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Is moeilijk om dit in percentages aan te geven. In ieder geval zijn de activiteiten opgenomen in het opleidingsplan.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

- Scholingsbudget

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

- Bibliotheek

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

- Opgenomen in opleidingsjaarplan

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Waar mogelijk zullen wij dit niet laten!

Participe

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Participe zorgt ervoor dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Participe richt zich, met name op preventieve en individuele verstrekkingen, op de bevordering van zelfredzaamheid in de lokale samenleving. Participe bevordert welzijn in de wijk en zorg voor thuis.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

Participe is er voor iedereen die meer betrokken wil raken bij de samenleving. Een belangrijk onderdeel om goed mee te kunnen doen is de taal. Daarnaast heeft het internet een prominente plek in onze samenleving. Niet iedereen kan zonder problemen met het internet overweg. Veel laaggeletterde, laagopgeleide en/of anderstaligen hebben moeite om mee te komen met de digitale ontwikkelingen. Participe biedt deze groepen de mogelijkheid om zich op dit vlak verder te ontwikkelen, zodat zij volwaardig kunnen meedoen.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Participe organiseert taalactiviteiten voor veel mogelijk mensen die hier behoefte aan hebben. Vanuit dit bondgenootschap hopen wij vanuit bredere aanpak laaggeletterdheid te voorkomen en inwoners beter te kunnen helpen om zelfstandiger en zelfredzamer te worden.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Wij organiseren diverse taalactiviteiten, waarbij we vooral de allochtone gemeenschap weten te bereiken. In de afgelopen twee jaar zijn er diverse taalgroepen gestart, waarbij we ook mensen binnenkrijgen die zowel analfabeet als laaggeletterd zijn.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Binnen de organisatie is het kenbaar gemaakt dat wij een onderdeel zijn van de bondgenootschap. Buiten de organisatie maken wij dit kenbaar aan onze samenwerkingspartners, waarbij we dit onderwerp onder de aandacht brengen.

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Met deze acties willen wij zo veel mogelijk draagvlak creëren om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen. Op het gebied van taal wordt er op dit moment al goed samengewerkt met de bibliotheek Rijn en Venen. Zij beheren een actuele educatieve kaart en verwijzen gericht door naar de partners

die zich bezighouden met taal. De communicatiematerialen zijn simpel en eenvoudig te lezen. We organiseren wekelijks diverse taalactiviteiten, gericht op het bevorderen van het lezen en het schrijven. Deze activiteiten zijn niet alleen gericht op het bevorderen van de taalvaardigheid maar raakt ook het sociaal domein, doordat we de maatschappelijke participatie bevorderen. Het inzetten van taalhuizen en punten wordt in Alphen vanuit de bibliotheek georganiseerd. De mensen weten de weg naar ons toe goed te vinden, indien nodig verwijzen wij ook door naar bibliotheek.

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Dit thema wordt onder de aandacht gebracht bij de wijkteams die wij Alphen hebben. Op dit moment is er één medewerkster als taak accenthouder voor dit onderwerp is aangewezen.

Er worden wekelijks activiteiten georganiseerd, waarbij we gebruik maken van de taalboeken (Succes) die vanuit Stichting Lezen en Schrijven worden aangeboden. Op dit moment loopt er een aanvraag om te ondersteunen bij het opzetten van een leerlijn, incl. een trainingsaanbod, waarbij we onze taalvrijwilligers extra handvatten kunnen geven.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Participa is in Alphen aan de Rijn onderdeel van twee samenwerkingsverbanden. Er wordt vanuit wijkteams gewerkt, waarbij er in samenwerking met de bibliotheek voorlichting over dit onderwerp gegeven zal worden.

Tom in de buurt

Participa is in Alphen aan den Rijn een samenwerking aangegaan met acht partijen. Vanuit één aanspreekpunt opereren wij vanuit Tom in de buurt en bieden wij alle vormen van ondersteuning aan 18+ inwoners. Wij werken hierin vanuit wijkteams, de samenwerkende partners binnen Tom in de buurt zijn: Gemiva, Kwadraad, Kwintes, Activite, De binnenvest, Ipse de Brugge en Wijde zorg.

Boost

Voor de ondersteuning van gezinnen, ouders en kinderen werkt Participa met diverse partijen vanuit het samenwerkingsverband BOOST. De samenwerkende partners binnen BOOST zijn: Castellum, Parkvilla, Sportspectrum, Stichting jeugd en Jongerenwerk, Stichting Jeugd en Jongerenwerk Midden Holland, Stichting Peuterspeelzalen Alphen aan den Rijn en Streetlive TV. Door dit onderwerp binnen BOOST op de agenda te plaatsen, willen we ook zoveel mogelijk de laaggeletterdheid onder jongeren tegengaan.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

We zijn ons ervan bewust dat de aanpak van laaggeletterdheid niet eenvoudig is. De professionals die direct in contact staan met de mensen dienen zich hiervan bewust te zijn en goed geïnformeerd te worden over dit onderwerp. Er zal geïnvesteerd gaan worden aan voorlichtingsbijeenkomsten om dit onderwerp te agenderen, zodat we het belang van de aanpak tegen laaggeletterdheid structureel onder de aandacht brengen. Op dit moment wordt er al veel aan taalactiviteiten ondernomen. Participa is in Alphen de enige partij die op een informele manier taalactiviteiten aanbiedt die collectief georganiseerd zijn. Vanuit de organisatie wordt er op deze manier al veel aandacht aan het onderwerp taal gegeven.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Graag willen we weten wat er vanuit de ambassadeurschap verwacht wordt. Vanuit de samenwerkingsverbanden kunnen we dit (als een vanzelfsprekendheid) onder de aandacht brengen bij partijen die hier in de praktijk mee te maken hebben. Indien de mogelijkheid er is kan er meer verteld worden over de mogelijkheid om je aan te sluiten als bondgenoot.

SWA

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Sociale Werkvoorziening

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

De basis voor verdere ontwikkeling en belangrijk in het dagelijks werk, afhankelijk van de functie/het takenpakket.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Delen van kennis van en ontwikkelingsmogelijkheden voor taal, rekenen en digitale vaardigheden

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Ja, sinds 2010. De aanleiding was een basis te leggen voor verdere ontwikkeling van medewerkers. Eerst taal leren en daarna een vak.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

In 2010 hebben we een dag van de Alfabetisering georganiseerd, daar konden medewerkers zich aanmelden voor workshops digitaal leren en zich registreren voor een vervolg.

Vervolgens hebben we de volgende middelen ingezet:

- 4 tot 5 groepen per halfjaar digitaal leren met Oefenen.nl;
- Een eigen bibliotheekcollectie door middel van een werkgeversabonnement op de bibliotheek Rijn en Venen;
- Cursus Spreekvaardigheid voor NT2, 2 groepen: tot B1 en vanaf A2;
- Cursus Lezen en Schrijven voor Nt1 en Nt2, startend vanaf B1-niveau;
- Leeskring: 8 bijeenkomsten en eindigend met een bezoek aan de bibliotheek Rijn en Venen, alwaar men een gratis stimuleringsabonnement ontving voor de duur van 1 jaar;
- Bezoeken aan de bibliotheek Rijn en Venen met taalambassadeur en rondleiding;
- 4 abonnementen op de Startkrant.

Deelnemers opleidingen alfabetisering	aantal
Wsw	47
gemeentelijke trajecten	26
Doorstroom SW:	
werkladder SW	7
vakstudie	2
opleiding leidinggeven	5
opleiding lezen en schrijven	11
oefenen.nl	17

Welke concrete acties gaat u in 2017, 2018, 2019 en 2020 ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcurcus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Wat wilt u bereiken met deze acties? Probeer dit zo veel mogelijk in cijfers uit te drukken.

Bijdrage leveren aan de 5% uitstroom-doelstelling SWA

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

Zo'n 20% van de opleidingsbegroting wordt ingezet op de alfabetisering. Daarnaast 2 FTE op ongeveer 750 medewerkers/trajecten.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

Bibliotheek Rijn en Venen, ID College, Gemeente Alphen aan den Rijn, branche-organisatie SBCM

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie?

We adviseren dat aan de gemeente Alphen aan den Rijn.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Ja

Welzijnskwartier Katwijk

Omschrijving werkzaamheden van de organisatie:

Het Welzijnskwartier begeleidt statushouders met het opbouwen van hun leven in Katwijk. Het project Medelanders is ontstaan door een initiatief vanuit de gemeente Katwijk. De eerste opvang wordt hier geregeld (huisvesting, aanvragen DUO lening, aanvragen diverse verzekeringen etc.). Ook krijgt de statushouder een trajectbegeleider waarmee men stapsgewijs en middels de Piëzomethode aan de slag gaat om zelfstandig te worden in deze maatschappij. Ook krijgt men – via de coördinator Taalondersteuning – een taalcoach toegewezen en oefent de statushouder in groepen met de taal. Dit kan ook op een ‘creatieve’ manier gebeuren; door te sporten en direct de taal te oefenen bijvoorbeeld. Of door te breien/haken en het spreken van de Nederlandse taal. Maar ook helpen wij statushouders aan vrijwilligerswerk waardoor zij zich minder eenzaam voelen en ook meer uitgedaagd worden om in het Nederlands te communiceren.

Welke rol speelt taal, rekenen en digitale vaardigheden in uw organisatie?

De rol van taal speelt de grootste rol in onze organisatie, hoewel er zeker aandacht is voor digitale vaardigheden. Een aantal statushouders volgt elders een computercursus en er wordt geoefend in de bibliotheek van Katwijk met digivaardigheden.

Waarom wilt u zich met uw organisatie verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid?

Omdat wij dagelijks werken met mensen die niet geletterd zijn in onze taal, maar soms ook volledig ongeletterd zijn wilden wij ons verbinden aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid.

Is uw organisatie al actief (geweest) met de aanpak van laaggeletterdheid en wat was de aanleiding daarvoor?

Zeker, zie hierboven.

Hoe heeft u laaggeletterdheid binnen en buiten uw organisatie aangepakt en wat was het resultaat?

Wij zijn nog druk doende ermee. Wij hebben bijvoorbeeld lesmateriaal aangeschaft dat mooi aansluit bij wat zij op de inburgeringsscholen aan materiaal gebruiken. Ook blijven we in gesprek met de statushouders om te zien of dat wat we doen resultaat geeft. Gebleken is dat we een aantal statushouders hebben die hard leren en inmiddels al grote stappen zetten met school, taal oefening en (vrijwilligers-)werk!

Welke concrete acties gaat u ondernemen om uitvoering te geven aan het convenant Bondgenootschap Geletterdheid? De volgende acties zijn opgenomen in het convenant:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;

Hoeveel en welke middelen en menskracht zet u in om de doelstellingen van het convenant te bereiken?

We maken gebruik van het enthousiasme en de kennis van onze vrijwilligers die taalgroepen draaien. Verder maken we gebruik van de kennis van het Taalhuis in de regio. We breiden de taalactiviteiten uit. We starten bijvoorbeeld binnenkort met een schrijfclub. Conversatiegroepen hebben we ook en

daar was enorme behoefte aan. We proberen sowieso zoveel mogelijk in te spelen op de behoeften van onze deelnemers.

Met welke organisatie(s) werkt u samen om laaggeletterdheid aan te pakken?

We werken samen met de organisatie "Het begint met Taal" en het Taalhuis in Katwijk.

Hoe gaat u er voor zorgen dat uw aanpak van laaggeletterdheid geborgd wordt in het beleid van uw organisatie.

Dit staat op de agenda voor het komende jaar.

Wilt u ook ambassadeur voor het bondgenootschap zijn en nieuwe bondgenoten werven?

Nee.